

KRAJSKÁ SPRÁVA SNB PRAHA

V Praze, dne 8. ledna 1969

Cj 08-0035/4-01-69

~~Přísně tajné~~

Výtisk č. : 3
Počet výt. : 6
Poč. listů : 65

Odbor archivní a spisové služby
ZRUŠEN STUPEŇ UTAJENÍ (SVAZKU)
dnem 1. 4. 1999, pokynem MV č. 6/1999.

Šulová Světlana

Šulová

Z P R Á V A

o vývoji operativní situace a výsledcích agenturně-operativní práce složek Stb KS-SNB v hl. městě Praze v roce 1968

1/ Jak se v nové vnitropolitické situaci vyznačuje aktivita západních rozvědek:

Zájem nepřátelských rozvědek o ČSSR byl v uplynulém roce motivován vývojem vnitropolitické situace. Poznatky získané k jejich činnosti během roku vycházejí především z aktivity a zájmů vizových cizinců - zejména novinářů, redaktorů, filmařů a pod., jakož i z vytěžování čs. stát. občanů a navrátilců. Pozornost nepřátelských rozvědek byla zaměřena jak k vojenským a vnitropolitickým otázkám, tak i k otázkám ekonomickým. Byl-li zájem do srpna soustředěn především k naší armádě, pak po 21. 8. je téměř veškerá pozornost soustředěna ve vojenské oblasti hlavně na Sovětskou armádu. Velká aktivita byla zjištěna o vnitropolitickou situaci převážně u VC - novinářů a žurnalistů. Z jejich činnosti sice nelze jednoznačně usuzovat na přímý zájem rozvědek, ovšem zájem o vojenské otázky, zejména rozmístění, výzbroj, přesuny a pod. tomu v jednotlivých případech nasvědčuje (viz případy uvedené v dalších kapitolách).

Vlastní kontrarozvědná činnost zdejší správy vůči jednotlivým rozvědkám KS nebyla v r. 1968 na požadované

úrovni. Přesto, že mělo dojít na základě vytvořené situace a předpokládaných zájmů hlavních rozvědek o ČSSR k podstatnému zintenzivnění kontrarozvědné práce, došlo naopak zvláště v prvním pololetí roku k postupnému oslabování a umrtvování činnosti. V důsledku toho nemohl být zachycen v nutném rozsahu nápor protivníka proti ČSSR.

a) ve styku s naší agenturou a ve styku s ostatními obyvateli:

V průběhu r.1968 pracovala podle našich poznatků nejaktivněji rozvědky USA a NSR. Využívaly plně svých možností v uprchlických táborech v evropských zemích, hlavně - NSR, západ. Berlíně a Itálii.

Z rozpracování v akci "LABE" a dalších poznatků bylo zjištěno, že USA rozvědky se ve své činnosti nadále zaměřuje na typování a verbování osobčanů vyjíždějících do kapitalistických států. Zájem je především o osoby z řad technické inteligence a o osoby s vědecko-technickým vzděláním. Pozornost zaměřují rovněž na osoby pracující v důležitých institucích, armádě, výzkumných ústavech, politických stranách a pod.

V červenci 1968 byl při návštěvě západního Berlína verbován ke spolupráci s USA rozvědkou čs.občan, který byl k návštěvě Berlína pozván na pokyn USA rozvědky bývalým spoluzaměstnancem, který počátkem roku 1968 emigroval. Při styku s orgány USA rozvědky byl tento občan vytěžován k rodinným poměrům, příbuzným, zaměstnání, politické situaci v ČSSR a pod. Není bez zajímavosti, že otec našeho občana je výzkumným pracovníkem při MNO v oboru sdělovací techniky a je členem určité komise Varšavské dohody. Při druhé návštěvě byl podroben zkoušce na "lžidetektoru" a školení o vojenských hodnotách států Varšavské smlouvy, jejich výzbroji, popisů tanků, raket atd.

Prodělal školení v psaní a dešifrování tajnopisných zpráv, zakládání mrtvých schránek, rádio-vysílání a jeho dešifrování. Hlavní zájem projeví orgánové USA rozvědky, zda jeho otec má občas doma tajné dokumenty a zda by je mohl ofotografovat.

Agenturní poznatek z března 1968 ukazuje na zajímavé chování rakouského stavebního podnikatele, který dojíždí do ČSSR na Ministerstvo dopravy za účelem pokusného postavení dálnice u Č. Budějovic. Hovoří zasvěceně o prostředcích USA zpravodajské techniky. Při styku se spolupracovníkem žádal o zjištění, zda jeho styky v ČSSR z Ministerstva dopravy nejsou ve styku s čs. bezpečností. Uvedený podnikatel má být též ve styku s náčelníkem oddělení rakouské kontrarozvědky z Gratzu, který má asi 23 podřízených, kteří byli školeni v USA.

Prostřednictvím spol. JURY bylo vyvíjeno úsilí o osobní nakontaktování bývalého agenta americké rozvědky - Antonína BAŘINY, t.č. recepčního úředníka hotelu US-Army v Kaserlauternu - NSR. BAŘINA vysílal do ČSSR svou manželku - NSR stát. příslušnici a dále jeho bratra, který žije v ČSSR kontaktoval konspirativním způsobem NSR stát. příslušník Adalbert STEINOFER z Kaserlauternu. Rozpracování, které se úspěšně vyvíjelo, bylo narušeno nepříznivým vývojem politické situace, zvláště pak po 21. srpnu 1968.

Závažný poznatek byl získán po linii NSR v akci "TOVÁRNÍK". Zdejší spolupracovník BARTONÍK při pobytu v NSR zjistil, že vedoucí úřadovny KRIPO při pohraničním komisariátu ve Vurtu iz Walde - NSR SIEBENHAAR je legalizovaným pracovníkem BND. Soustředěním dalších poznatků bylo zjištěno, že od r. 1960 pracuje proti ČSSR a na podzim r. 1967 se zúčastnil 3-měsíčního školení v centrále BND v Pallachu u Mnichova. Dále

bylo zjištěno, že SIEBENHAAR používá krycího jména
MAYER při kontaktování a vytěžování čs.občanů na
území NSR.

- b) V záměrech a zájmech o vnitřní politickou, ekonomickou
a vojenskou situaci a o vzájemné vztahy soc.států:

Nejvíce poznatků v tomto směru bylo získáno
k cizincům z řad žurnalistů. Jejich činnost lze charak-
terizovat snahou o získání co největšího množství ma-
teriálů, ať písemných, obrazových nebo zvukových. Šlo
o získání materiálů pokud možno minimálně neoficiálního
charakteru, především od osob dobře informovaných,
s velkými možnostmi. Nejzajímavějším příkladem je čin-
nost francouzského stát.příslušníka, rozpracovávaného
2.oddělením II./M odboru v akci "PÁN". Údajný žurna-
lista Radio-Tele Luxembourg Georges PENCHENIER, získá-
val převážně nezveřejněné informace na příkl. o čin-
nosti ÚV KSČ, o obdržení dopisu komunistických stran
z Varšavy, nezveřejněné sovětské nótě z 22.7.1968,
průběhu jednání představitelů KSSS - KSČ v Čierné
n./Tisou. Při další návštěvě v ČSSR, kterou uskutečnil
počátkem září 1968, projevoval zájem o rozložení sil
uvnitř KSČ, po příchodu vojsk Varšavské smlouvy, další
bojové tendence a stav veřejného mínění. Mezi svými
písemnostmi měl 2 obsáhlejší studie o vývoji situace
v ČSSR od ledna do srpna 1968. Část poznatků z obou
pobytů u nás měl zaznamenány na magnetofonových páscích.

V akci "LABE", která je rozpracována 1.oddělením
II./M odboru byl získán poznatek, že USA rozvědka
má v popředí svého zájmu získání poznatků o armádách
5-ti států, které byly v srpnu 1968 v ČSSR. Při vytě-
žování své agentury převládá u této rozvědky hlavně
vojenský zájem, zejména o raketovou a tankovou techniku.
U raket je zájem o poznatky, které rakety jsou proti
letadlům, které rakety jsou používány proti dalším
bojovým prostředkům, kolik vozidel raketovou techniku

doprovází, vybavení radary atd. U tankové techniky je zájem o jednotlivé typy tanků, hlavně o T-10 a T-5E, jejich zařízení na klouzání střel, kalibry palubních zbraní, ochranné štíty tanků a pod.

Vytěžením navrátilců bylo zjištěno, že americká zpravodajská služba soustřeďuje zájem jak na vojenské a bezpečnostní otázky, tak na otázky hospodářské a politické.

Nepříklad při zpravodajském vytěžení navrátilců TRMOTY a NOHÝNKA bylo zjištěno, že v NSR byli několikrát vyslýcháni americkou zpravodajskou službou, zejména k těmto otázkám:

- Vojenská služba v ČSLA, u jaké zbraně sloužili, číslo útvaru, jména velitelů, druh výzbroje a výstroje, mechanizace, číslo pluku, jak byl prováděn výcvik.
- Prostor Milovice, přesuny vojsk, budování nových vojenských objektů, raketové zbraně a jejich dislokace.
- Zájem byl projevem o dislokaci bezpečnostního aparátu v Praze, známé pracovníky bezpečnosti, jakým způsobem provádí bezpečnost kontroly a obchůzky, početní stav v bezpečnosti a jaká je obliba bezpečnosti v současné době v ČSSR.
- Speciální zájem byl o závody ZPA Jinonice a o Výzkumný ústav sčítovací techniky A.S. Popova. Vyslýchajícího zajímalo hlavně - objem výroby, vojenská výroba, vedoucí pracovníci podniku.
- Geografické umístění závodů, způsob dopravy zaměstnanců do závodů.
- Zda podniky pracují v kooperaci s některými dalšími závody, jaká je vzájemná spolupráce s RVHP, zda má ZPA uzavřeny kontrakty s některými západními státy, speciálně s NSR.
- Zájem byl též o komunikace a dopravu atd.
- Dále byl zájem o politické a společenské organizace, KSČ, ROH, ČSM, Svezarm atd.

Podobný zájem americké zpravodajské služby je zjišťován o ZPA-Michle. V tomto případě jde o agenturní rozpracování skupiny montérů ZPA Michle, kteří dle poznatků I.správy MV spadají do okruhu osob, které při zahraniční montáži v SAR nabízely své využití americké zpravodajské službě. Zaměstnanci tohoto podniku udržují styky s AVV prostřednictvím sportovních utkání a mají eminentní zájem na montážních kooperacích s americkou firmou Honeywell.

Agenturní cestou bylo zjištěno a znovu potvrzeno, že při vystěhování čs.občanů do NSR jsou tito důsledně vytěžováni, zejména k pracovníkům Stb, přičemž je zkoumáno, zda nejsou sami agenti Stb. Všeobecně je v NSR při vytěžování předpokládáno, že ve styku s čs. bezpečností jsou takřka všichni pracovníci pohostinativí. Bylo také zjištěno, že někteří z občanů trvale zůstávající v NSR, musí podepsat prohlášení, že nebyli ve styku s čs.bezpečností a že nebudou zpravodajsky pracovat proti NSR. Při tomto vytěžování je více než nápadné, jak intenzivně zpravodajská služba NSR se snaží získat přehled o agentuře čs.Stb, nebo alespoň o typech, u nichž je možno spolupráci s Stb předpokládat.

Důvěrníci byl předán poznatek o tom, že Dr.KRÁL - bývalý ředitel Ústavu dějin evropských socialistických zemí při ČSAV se na universitě v Tübingen setkal se skutečností, že některé zprávy čs.stipendistů a vědeckých pracovníků ČSAV, které vypracovávají po návratu z NSR, jsou ve fotokopiích k dispozici NSR.

Jak bylo agenturní cestou zjištěno, napojil se anglický vízový cizinec - obchodník na našeho spolupracovníka MILOŠE a při několika oboustranných setkáních projevil anglický obchodní zájem o zorganizování úletu vojenského letadla SU-7, nebo SU-9. K prověření poznatku bylo použito agenturně-operativních prostředků, které potvrdily získaný poznatek.

Podobný zájem americké zpravodajské služby je zjišťován o ZPA-Michle. V tomto případě jde o agenturní rozpracování skupiny montérů ZPA Michle, kteří dle poznatků I.správy MV spadají do okruhu osob, které při zahraniční montáži v SAR nabízely své využití americké zpravodajské službě. Zaměstnanci tohoto podniku udržují styky s AVV prostřednictvím sportovních utkání a mají eminentní zájem na montážních kooperacích s americkou firmou Honeywell.

Agenturní cestou bylo zjištěno a znovu potvrzeno, že při vystěhování čs.občanů do NSR jsou tito důsledně vytěžováni, zejména k pracovníkům Stb, přičemž je zkoumáno, zda nejsou sami agenti Stb. Všeobecně je v NSR při vytěžování předpokládáno, že ve styku s čs. bezpečností jsou takřka všichni pracovníci pohostinství. Bylo také zjištěno, že někteří z občanů trvale zůstávající v NSR, musí podepsat prohlášení, že nebyli ve styku s čs.bezpečností a že nebudou zpravodajsky pracovat proti NSR. Při tomto vytěžování je více než nápadné, jak intenzivně zpravodajská služba NSR se snaží získat přehled o agentuře čs.Stb, nebo alespoň o typech, u nichž je možno spolupráci s Stb předpokládat.

Důvěrníci byl předán poznatek o tom, že Dr.KRÁL - bývalý ředitel Ústavu dějin evropských socialistických zemí při ČSAV se na universitě v Tübingen setkal se skutečností, že některé zprávy čs.stipendistů a vědeckých pracovníků ČSAV, které vypracovávají po návratu z NSR, jsou ve fotokopiích k dispozici NSR.

Jak bylo agenturní cestou zjištěno, napojil se anglický vízový cizinec - obchodník na našeho spolupracovníka MILOŠE a při několika oboustranných setkáních projevil anglický obchodní zájem o zorganizování úletu vojenského letadla SU-7, nebo SU-9. K prověření poznatku bylo použito agenturně-operativních prostředků, které potvrdily získaný poznatek.

V akci "ELEKTRA" je rozpracováván VC z Anglie, který při svých cestách do ČSSR se zajímá o politickou a hospodářskou situaci. V převážné míře však soustřeďuje svoji pozornost a zájem o vývoj kybernetiky a počítačích strojů v našem státě. Navštívil též Ústav techniky a automatizace, kde se zajímal o početní stavy zaměstnanců a výhledové plány ústavu. Z několika pramenů bylo zjištěno, že uvedený cizinec byl v minulosti na styku s rozvědkou.

Ekonomické otázky byly hlavním zájmem obchodníků z kapitalistických států. Jejich snahou bylo pronikat na náš trh, získávat co nejvíce vlivných styků a informací o nich. Byla snaha kompromitovat je různými osobními výhodami, na příkl. pozvání na náklad firmy do KS, nebo dary a finančními odměnami. Jejich záměrem bylo v daném případě přinejmenším získat co nejobsáhlejší informace o našem národním hospodářství jako celku a perspektivy jeho dalšího vývoje. Na příkl. ještě v období před srpnem 1968 bylo zjištěno v akci "GAMA", že rakouské firmy Calb-Climaco a Tranzex-Paragon, které jsou pod vlivem USA firmy Honeywell, si prostřednictvím svých zástupců vybuďovaly síť informátorů v různých našich projekčních a obchodních organizacích s cílem dosáhnout zajištění dodávek klimatizačního zařízení. Majitel firmy Paragon - Béla SZABO nabízel za zajištění dodávky své firmy do ČSSR ing. ČERNÁNSKÉMU - 10.000 dolarů.

USA firma Honeywell má zastoupení pro východní státy ve Vídni. Projevuje řadu let mimořádný zájem o proniknutí do SSSR, LDS a rozvojových zemí. Podle dřívějšího zjištění instruovala USA rozvědka spolupracovníka I. správy MV, aby si v zaměstnání vytvářel co nejlepší pozici, aby kompromitoval dary ty zaměstnance ZPA, kteří mohou ovlivňovat výjezdy zájmových osob do zahraničí. V lednu 1968 zaslal ing. ČERMÁK, vedoucí odboru automatiky a regulace ZPA Michle, který je

od r.1967 služebně v Egyptě, dopis svému zástupci, ve kterém žádá souhrnnou zprávu o vývoji situace v oboru automatické regulace za poslední 3 měsíce. Chtěl početní stavy, výpovědi, nové nástupy pracovníků, změny v obsazení funkcí, stav obsazení jednotlivých staveb doma i v zahraničí a pod. Tyto otázky se shodují se zjišťovanými zájmy USA rozvědky.

Největší zájem byl však projeven jako v minulém roce v oboru výpočetní techniky a o podniky, v níž se strojně-početní technika zavádí.

Při školení odborníků výpočetní techniky u pobočky USA firmy, IBM ve Vídni, bylo zjištěno, že vedoucí školení - USA stát.příslušník Hendrich SCHURE vede kartotéku odborníků z jiných států, kterou stále doplňuje. Analytik n.p. Kancelářské stroje - ing.STRNAD udržoval po dobu školení častý styk s pracovníky IBM, který se snažil utajit.

Obchodní zástupce francouzské firmy CII - DE-LORME, projevuje zájem o přehled možností nasazení počítačů jeho firmy v ČSSR. Je zajímavé, že měl informace o personálních změnách ZPA již v době, kdy byly teprve projednávány. Má rovněž informace, že ČSSR má v rámci RVHP získat specialisaci na analogické počítače. Za pobytu v červenci 1968 uváděl, že rozvázel pracovní poměr s firmou CII a stal se společníkem nové obchodní organizace SOFRANEX, ale rozešel se i s touto organizací. Měl se spojit se starším mužem, jehož jméno nechtěl uvést a bude dělat prostředníka mezi zákazníky a výrobci socialistických a kapitalistických států.

V akci "VIKING" je 9.oddělení rozpracováván zástupce anglické firmy English Electric LTD pro ČSSR, CARTER. Projevuje eminentní zájem o proniknutí firmy v oboru počítačích strojů na náš trh. V dubnu 1968 si sjednal schůzku pod jménem LAND se zaměstnancem našeho chemického průmyslu - Vilémem HERZEM.

HERZ byl v okupaci zatčen a propuštěn, a v r.1945-1946 pracoval ve skladu USA armády.

Dne 21.8.1968 se vrátil CARTER do ČSSR z dovolené v Holandsku, kam odjel počátkem srpna. Náhlé přerušení dovolené nasvědčuje tomu, že nepřijel plnit obchodní úkoly, ale v souvislosti se současnou politickou a vojenskou situací. Zvláště proto, že v té době ostatní pracovníci firmy odcestovali a naše organizace měly přerušenu činnost. Jeho neobchodní zájmy dokazuje i incident, který měl 15.9.68 ve 21.00 hod. v obci Hostivice, okr. Praha-západ se sovětskými vojáky. V těchto místech nemá žádná obchodní jednání, ale bylo tam soustředění sovětských jednotek.

Koncem ledna 1969 má CARTER odejít z Prahy jako zástupce firmy ICL do Maďarska. Ke změně prý dochází v důsledku celkových personálních změn, které probíhají v rámci sloučení několika firem.

Spoluzaměstnanec CARTERA - Jowit MOOR si vede přesnou evidenci o všech schůzkách a finančních výdajích, které měl v ČSSR s různými vědci a inženýry. Udržuje styky s neustanoveným pracovníkem Amerického velvyslanectví v Praze, se kterým cestuje do NSR, Rakouska a po území ČSSR. Dále se stýká s Miladou KRÁLOVOU, pracovnící ČSLA, jejíž matka je profesorkou na Vojensko-technické akademii A.Zápotockého v Brně.

c) Ø

d) Ve formách spojení:

Ke spojení nepřátelských rozvědek byl získán jen poznatek z akce "LABE". Ovšem ani zde, mimo jednostranného styku v západ.Berlíně nejde zatím o konkrétní činnost, která by charakterizovala nové formy spojení USA rozvědky. To i přes skutečnost, že náš občan byl vyškolen v psaní a dešifrování tajnopisných zpráv, zakládání mrtvých schránek, v rádio-vysílání a jeho dešifraci.

Podle průběhu školení jednotlivých způsobů spojení nejde ani v tomto případě o nové formy, kterých by USA rozvědka používala. V rámci akce byly zjištěny krycí adresy:

Eric BERGEN - 1 Berlin 45, Devrintweg 27;
Eva LEITNER - 1 Berlin 39, Grüner Weg 66.

Přesto, že byla v průběhu roku získána řada poznatků o činnosti nepřátelských rozvědek, zvláště rozvědek NSR a USA, nelze z těchto získaných poznatků dělat závěr pro další zaměření v kontrarozvědné práci. Bude proto nutné kontrarozvědnou činnost v příštím období zaměřit nejen na již konkrétní zjištěné zájmy, ale též do oblasti, kde předpokládáme činnost protivníka. V podmínkách práce na území hl.m.Prahy půjde o to, konkrétně stanovit a vymezit hlavní oblast zájmů protivníka.

Tento úkol bude postupně řešen po sloučení výkonných složek Stb na území hl.m.Prahy, čímž dojde i k sloučení získaných poznatků o činnosti rozvědek v teritoriu Prahy. Přesné vymezení našich zájmů (v souladu se zjištěnou činností protivníka) je jedním z nejdůležitějších úkolů pražské kontrarozvědky v nejbližším období.

2/ Zájmy, pohyb a styky svědčící o trestné činnosti:

a) Západních diplomatů v ČSSR:

V průběhu r.1968 přijelo do ČSSR celkem 237 diplomatů z různých kapitalistických států jak evropských, tak i zámořských. Nejvíce jich bylo z USA, NSR, Anglie a Francie. Z celkového počtu získaných poznatků vyplývá, že v důsledku nastoupeného polednového demokrati-začního procesu v ČSSR byl zájem západních diplomatů u nás akreditovaných včetně těch, kteří přijeli do ČSSR na krátkodobé návštěvy, soustředěn především k stávajícím vnitropolitickým událostem. Mimo otázek vnitropolitického života se velmi intenzivně zajímali

o případné změny zahraničně-politické koncepce i o ekonomickou situaci v souvislosti s vyhlášením akčního programu strany. Ve dvou případech a to ze strany zastupitelského úřadu Itálie a Švýcarska, byl zájem soustředěn k současné situaci v Čs. armádě, jakož i k ověření situace v okolí jednotlivých vojenských prostorů a objektů zvláštní důležitosti. Někteří diplomaté se ve své činnosti především opírali o zahraniční novináře. Na příkl. urugvajský charge d'affaires, akreditovaný v Praze, navštěvoval zahraniční novináře, které zval na pohoštění a získával od nich informace. Mezi těmito novináři byl vyslovován názor, že dotyčný pracuje jako agent ve prospěch USA rozvědky, které předává získané informace. Podobně po příchodu spojeneckých armád činnost diplomatů pokračovala v získávání informací převážně politického charakteru a v ojedinělých případech o ekonomické situaci. Zejména v měsíci září byla zaznamenána jejich zvýšená koncentrace v Praze, kam jich přijelo celkem 60 z různých západních států, především z Anglie a Francie. Pro doplnění přehledu o činnosti západních diplomatů uvádíme několik poznatků:

Byl zaznamenán intenzivní zájem švýcarského diplomata CAMPICHA o prostor Voznice, v jehož blízkosti se nachází vojenský objekt zvláštní důležitosti. Jeho sledování prováděl o sobotách a nedělích v dopoledních hodinách. Prověrkou jmenovaného bylo zjištěno, že měl vždy v ruce krabičku blíže nezjištěných rozměrů, se kterou prošel po své trase, okamžitě nasedl do vozu SPZ DD-46-22 a odjížděl směrem ku Praze. Prověrkou archivovaných materiálů bylo zjištěno, že tentýž prostor byl v minulosti středem zájmu rovněž bývalého švýcarského vojenského přidělence.

Britský velvyslanec pozval spolu s některými anglickými novináři 3 francouzské žurnalisty ke společnému setkání, kde byla hodnocena politická a hospodář-

ská situace v ČSSR. Francouzští žurnalisté byli dotazováni na jejich názory o této situaci a též projevil zájem o názory obyvatel ve Francii k čs. otázce a situaci.

Agenturní cestou byl získán poznatek, že pracovník Kanadského velvyslanectví v Praze - HOLM dává instrukce našim občanům k emigraci do Kanady. V rozhovoru zdůrazňuje, že v současné době jsou pro to vhodné podmínky ze strany kanadských úřadů (přepravy nákladů, ubytování, zaměstnání a pod.). Uvedl, že čs. občan dostane kanadský pas. Zájenci o emigraci vyplní na Kanadském velvyslanectví vízové formuláře a jsou instruováni k tomu, aby požádali o výjezd do Rakouska a ve Vídni se hlásili na Kanadském velvyslanectví.

V druhé polovině listopadu 1968 navštívil 2. tajemník Amerického velvyslanectví v Praze - SKOUG Kenet Nordby spolupracovníka s tím, že by chtěl prohodit otázky týkající se udělení exportních licencí amerických rádio-navigačních přístrojů pro čs. letadla typu L-410. V průběhu rozhovoru se dotazoval, zda uvedené letadlo bude používáno jen pro civilní potřebu, kolik se jich bude vyrábět a bude-li možné nějakým způsobem si ověřit, že dotyčné přístroje budou skutečně pro tento typ letadla použity. Jako argument k těmto otázkám použil článek z bratislavské Pravdy ze dne 10.10.1968 (který měl sebou), v němž se píše o možnosti využití letadel L-410 rovněž pro vojenské účely. V souvislosti s tím projevil obavu, aby toto zařízení nebylo našim prostřednictvím dodáváno do SSSR.

b) Ostatních občanů kapit. států na území ČSSR:

V úvodu rozboru předkládám přehled o počtu VC, kteří v tomto roce navštívili hlavní město Prahu. Od počátku roku do listopadu přijelo do Prahy 244 096 VC, z toho 93 346 VC na jeden den. Od ledna do srpna t.r. se přihlásilo k pobytu celkem 218 505 VC, což je

o 27 510 VC více, než v r.1967. Naproti tomu během září a listopadu roku 1968 bylo přítomno v Praze 25 591 VC, což je o 44 543 VC méně, než-li v roce 1967. Dále v prvním pololetí 1968 bylo přihlášeno na soukromých adresách 7 074 VC, kterýžto stav se zvýšil oproti stejnému údobí r.1967 o 1 638 VC. Tranzit přes Prahu v prvním pololetí r.1968 použilo 45 203 VC, kterýžto počet je vyšší o 6 430 VC s ohledem na totéž časové rozmezí v r.1967. Mimo to navštívilo Prahu 465 VC převážně z Rakouska a NSR, kteří procházejí naší evidencí vzhledem k Stb poznatkům k jejich osobám. Z výše uvedeného počtu přítomných VC v Praze v tomto roce bylo z hlediska profese:

žurnalistů	2 336	leden-srpen 2 027 převážně z NSR, USA, Anglie Rakouska, Francie a Itálie
příslušníků armády	182	leden - srpen 118 převážně z Iráku, Iránu a USA
policejních úředníků	77	leden-srpen 69 převážně z Rakouska, NSR
VC-emigranti, býv. čs. občanů	116	leden-srpen 104 převážně z USA, Kanady a Anglie

V průběhu období r.1968 byla po bázi VC, zejména zahraničních novinářů, žurnalistů a redaktorů získána řada poznatků, které charakterizují, že jejich hlavní zájem byl upřen k získání co nejvíce poznatků k vystálým polednovým vnitřním politickým událostem v ČSSR. Zvláště se zajímali o výsledky jednání ÚV KSČ, vlády a personální změny v těchto orgánech. Další jejich zájem byl soustředěn i na případ úmrtí Jana Masaryka. K tomuto dostali jednotliví novináři pokyn přímo od svých zahraničních redakcí. Požadované informace čerпали většinou z našeho tisku, různých komentářů uveřejněných v rozhlasu a televizi. Podklady také získávali

14

i od našich občanů z řad novinářů, vysokoškolské intelligence, spisovatelů a dalších osob, které za tím účelem osobně vytěžovali. Někteří žurnalisté poznatky od svých známých z dřívější doby, kdy v ČSSR působili a jiní novináři si teprve vytvářeli široký okruh styků jako zdroj informací. Na příkl. dopisovatel "Sunday Expressu" se vyjádřil, že každý z jeho kolegů si získal své spolupracovníky v řadách našich novinářů a jiných dobře informovaných osob, kteří je o současném dění informují. Rakouský redaktor NENNING Günter za svého pobytu v Praze, v lednu 1968 navázal několik osobních styků s pracovníky pražských vysokých škol a dalších institucí. Konkrétní styk byl zjištěn s Ivanem SVITÁKEM, odborným asistentem Vysoké školy ekonomické, Robertem KALIVODOU z Ministerstva školství, Dr. Milanem MAKOVCEM, odborným asistentem Filosofické fakulty KU, Ruth MAJEŠ ROVIČOVOU, zaměstnankyní Čs. rozhlasu a LEDEREREM z Ústřední správy spojů.

Jak svědčí jednotlivé poznatky, pocházejí jejich informace většinou z dobře informovaných pramenů. Některé jejich relace, které zasílali svým redakcím do zahraničí, obsahovaly i takové zprávy, které nebyly známy ani naší veřejnosti.

Další součástí aktivního zájmu zahraničních novinářů byla rehabilitace bývalých odsouzených, založení jejich klubu K-231, KAN, SOKOLA. Potvrzuje to na příkl. jejich účast na ustavující schůzi K-231, která se konala v Praze, dne 31.3.1968 na Slovanském ostrově. Zúčastnění novináři se zajímali o celý průběh jednání, ale i o názory jednotlivců na naši současnou situaci. Po skončení schůze uskutečnili tiskovou konferenci a mimo to nakontaktovali mnoho osob, se kterými provedli interview. To dokumentuje prohlášení pracovníka americké televizní společnosti ABC - Russela JANESE (v minulosti byl vypovězen z ČSR pro podezření ze spolupráce s americkou rozvědkou), který uvedl, že pro uvedenou

společnost natočil několik televizních rozhovorů s členy K-231. Dále též prý natočil rozhovor s členy KANu, spisovatelem LUSTIGEM a dalšími.

Zajímavou okolností, jak vyplývá z rozboru počtu přítomných západních žurnalistů v Praze, je to, že v první polovině r.1968 přijížděli do Prahy v dosti vysokém počtu, který se zejména zvýšil dne 20.8.1968. Zatím, co v následujících dnech opouštěli ČSSR za doprovodu diplomatických vozů AVV, dne 23.8.1968 začali opět do Prahy přijíždět již s pozměněnou profesí, na příkl. jako obchodníci nebo studenti. Většinou se ubytovali na západních ZÚ. Další zajímavostí bylo to, že se prakticky jednalo o novou garnituru osob, které navštívily ČSSR poprvé.

Z jednotlivých získaných poznatků lze vyvodit závěr, že někteří VC z řad obchodníků a turistů, kteří navštívili ČSSR po srpnových událostech, se mimo svých osobních zájmů zabývali i nepřátelskou činností. Na příkl. anglický obchodník BAVZERT Eduard v rozhovoru sdělil spolupracovníkovi, že od určitých lidí obdržel nabídku, aby do 2 měsíců získal nové sovětské bojové letadlo typu SU7B-SU9B, jež mají rychlost 2.400 km a která byla dodána naší armádě. Jmenovaný žádal spolupracovníka, aby zjistil, na kterých letištích se nacházejí a aby získal pilota, který by s tímto letadlem odletěl na některé z letišť v NSR. Letadlo musí mít plné bojové vybavení. Dotyčný pilot obdrží jako odměnu 1 milion dolarů a pobyt v USA nebo Anglii včetně získání státního občanství. Spolupracovník by obdržel 1/2 milionu dolarů.

V dalším poznatku se uvádí, že bývalý člen Friednanovy trockistické skupiny, který v r.1949 uprchl do zahraničí, Jiří HLUBUČEK, nar.13.3.1906, nyní kanadský stát.přisl. - během svého květnového pobytu v Praze navštívil 13 býv.členů KSČ, které údajně získával pro spolupráci se Svobodnou Evropou.

Z rozboru dalších soustředěných poznatků lze charakterizovat, že i po srpnových událostech byly vnitropolitické otázky eminentním zájmem VC, zejména z řad novinářů, žurnalistů, televizních pracovníků a dalších osob z kapit.států. Jejich pozornost byla zvláště soustředěna na vývoj a průběh událostí souvisejících s 50.výročím vzniku ČSSR, 51.výročím VŘSR a výročím Mezinárodního dne studentstva. Velmi aktivní činnost vyvíjela řada VC z NSR, Rakouska, Švýcarska a dalších kapitalistických států, se svými vozidly v průběhu demonstrace dne 28.10.1968. Někteří VC mimo fotografování a filmování se aktivně zúčastnili převážení demonstrantů s čs.vlajkami na další místa. V jednom případě došlo i k přímé provokaci proti SSSR. Nejaktivněji se projevoval západoněmecký reportér HOFMAN, který byl spatřen na všech místech, kde byli demonstranti. Rovněž ve dnech 6.-7.11.1968 se VC pohybovali mezi demonstrujícími skupinami mládeže, se kterými vedli diskuze, jež si nahrávali na magnetofon a současně pořizovali fotografické a filmové záběry při strhávání sovětských vlajek. Někteří VC, u nichž byla tato činnost konkrétně potvrzena, na příkl. u NSR stát.příslušníků WIESSLERA, OEXYKLEHO, PESCHKEHO a dalších 5 osob, byli z ČSSR jako nežádoucí vyhoštěni. Vyhoštění provedl II./K odbor zdejší KS SNB.

Mimo vnitropolitické události a zjišťování informací o dalším předpokládaném vývoji u nás se VC zaměřili ve větší míře na získání poznatků vojenského charakteru. Konkrétně byl zjištěn jejich zájem o stav naší armády před a po lednu a po srpnu o umístění vojsk Varšavské smlouvy, jejich počty, výzbroj a dislokaci. V tomto směru projevoval značnou aktivitu americký stát. příslušník a stálý zpravodaj časopisu NEWSWEEK v NSR - Keneth HUSZAR, který za tím účelem podnikl řadu cest do zápačeského pohraničí a zjišťoval výše uvedené

údaje. K tomuto využíval jak civilních, tak i vojenských osob z řad čs.občanů.

Zároveň bylo zjištěno několik konkrétních poznatků o tom, že někteří pracovníci západních tiskových agentur a další VC se zabývají pořizováním fotografické a filmové dokumentace sovětské vojenské techniky, nacházející se na našem území. Jeden z posledních případů se týká irského stát.příslušníka - žurnalisty Patricka BROWNA, který mimo jiné si pořizoval fotodokumentaci předmětné techniky v Praze a v blízkém okolí. Podle zjištění, je jmenovaný ve spojení s britským velvyslancem v Irsku, od kterého dostával přísné pokyny se zaměřením na sovětská vojska v ČSSR. V souvislosti se získáváním dokumentačního materiálu politického a vojenského charakteru zahraničními novináři a dalšími VC lze konstatovat, že v této činnosti jim vydatně pomáhá dosti čs.občanů z různých společenských skupin, zejména z oblasti kultury. Toto lze dokumentovat několika příklady, z nichž dva uvádím:

Západoněmecký žurnalista BERN Erik, který se často zdržuje v Praze, byl navštíven v hotelu blíže neustanoveným redaktorem ČTK, který mu předal nějaké materiály, za něž obdržel odměnu 300,- Kčs. Mimo to bylo zjištěno, že za cizími žurnalisty ubytovanými v hotelu Esplanade dochází několik dalších redaktorů ČTK, kteří jim za odměnu předávají veškeré informace, zprávy, bulletin, které získali v zaměstnání.

Dalším příkladem je taxikář Jan HORÁK, který dne 23.8.1968 vyvezl do Rakouska materiál zahraničních novinářů, kteří mu hradili veškeré náklady.

V neposlední řadě je dost signálů v tom směru, že značný počet VC působících mimo rámec novinářské činnosti při svých návštěvách v ČSSR navazuje styky s našimi občany z různých vrstev a odvětví. Při vzájemných jednáních se VC snaží v rámci společenské

konverzace rovněž ideologicky působit na čs.občany ve směru buržoasní ideologie a utvrzovat v nich odpor proti SSSR. Tato skutečnost je charakterizována následujícím poznatkem:

Rakouský stát.příslušník AUGUSTIN Ernst, zaměstnanec firmy TARBUCK, bytem Vídeň v rozhovoru s našim občanem tomuto doporučoval, aby působil na své zaměstnance a další osoby, aby podporovali ty naše politiky, kteří zahájili demokratizační proces. Doporučoval, aby se nenachali vyprovokovat "rusofilama" a prováděl mezi zaměstnanci líbivou politiku. Příchodem Rusů prý u nás všechno pohřbilo a nyní je na místě dělat pasivní resistenci a dokázat, že na tom mají vinu okupanti. Tím odpor bude proti nim sílit a my tak získáme na světě stále větší sympatie atp. Prověrkou archivních materiálů bylo zjištěno, že AUGUSTIN by v minulosti kontaktován pracovníkem rakouské zpravodajské služby, který na něm požadoval předání poznatků ze svých cest do ČSSR.

3/ Poznátky o emigraci čs.občanů na Západ:

a) Uskutečněné emigrace:

Počty osob, které emigrovaly nelze dosud přesně určit, protože jednak není přehled o emigracích uskutečněných ze zemí soc.tábora a jednak není znám přesný počet osob, jimž byl v zahraničí naši zastupitelskými úřady prodloužen pobyt. Podle dosavadního přehledu emigrovalo z obvodu hl.m.Prahy od 1.1.1968 do 15.12.68 celkem 1.042 občanů a 37 dětí do 15 let. Z tohoto počtu emigrovalo do srpna 1968 - 283 osob a po 21.8.1968 - 759 osob. Pro porovnání nutno uvést, že v r.1967 emigrovalo celkem 772 osob.

Emigrace v r.1968 podle profesí:

technické kádry	156
úředníci	189
kulturní pracovníci	37
učitelé	4
vědci	6
lékaři	25
zdravotní personál	32
státní zaměstnanci MNO - MV	2
dělníci	247
ostatní	337

Z hlediska věku je nejzávažnější emigrací 834 osob ve stáří od 30 do 50 let. Pokud jde o motivaci emigrace, byli příslušníci inteligence vedeni spíše hmotnými, než politickými důvody, i když jsou známy případy, kdy důvodem emigrace byl vyhraněný nesouhlas s politickými poměry v ČSSR.

Podle přehledů oddělení zabývajícího se ochranou státního tajemství, emigrovalo celkem 38 nositelů státního tajemství (i zde platí to, že nelze ve všech případech mluvit jednoznačně o emigraci, protože je možné, že některá z osob dosud vedená jako emigrant má v zahraničí pobyt prodloužen zastupitelským úřadem). Z tohoto počtu bylo 37 příslušníků technické inteligence a 1 dělník. Z hlediska funkcí, které emigrované osoby zastávaly, jde o 1 ředitele podniku, 2 náměstky ředitele podniku, 8 sekretářek ředitelů nebo náměstků, 5 vedoucích plánů fin.nákladů, 5 konstruktérů, 1 vedoucího OTK, 1 vedoucího TOR, 1 referenta v provozovně ZTS, 1 inženýra průzkumných prací v oboru geologie, 1 inženýra průmyslových prací, 1 vedoucího tech.skupiny, 1 vedoucího geometrické skupiny, 1 vedoucího odd.plánografie, 1 vedoucího správního odboru NVP, 3 nižší technické kádry, 1 vedoucího obchodně-technické služby, 1 vedoucího odb.automatizace,

1 náčelníka štábu CO v podniku TOS Hostivař, 1 spisového referenta a 1 elektromontéra.

Nejzávažnějšími nositeli státního tajemství, kteří vzhledem k vědomostem souvisejícím s jejich funkcemi by mohli event. dát při vytěžování zahraničními rozvědkami přehled o důležitém státním tajemství nebo o státním tajemství v širším rozsahu, jsou tyto osoby:

ŠTASTNÝ Jan, nar. 8.3.1930, bývalý ředitel n.p. Geindustria, emigroval v měsíci srpnu 1968 do Rakouska. Jako nomenklaturní kádr byl do funkce a tím současně i pro styk se stát. tajemstvím schvalován OV KSČ Praha 7. Měl značný přehled o celkových hospodářských plánech a vojenských skutečnostech.

BOHEM Jiří, nar. 19.12.1921, bývalý obchodní náměstek n.p. Pražské papírny, emigroval v měsíci srpnu 1968 do Rakouska, člen KSČ. Současně byl členem stálé technické komise podniku. Měl přehled o celkových hospodářských plánech, dále o přísně tajných materiálech vývozu chemických materiálů a výpisy z přísně tajných směrnic hospodářského a vojenského charakteru.

KALUŠ Martin, nar. 26.7.1921, bývalý obchodní náměstek n.p. PRŮMSTAV, emigroval v měsíci září 1968 do Rakouska. Dále byl členem stálé technické komise n.p. Měl přehled o celkových hospodářských plánech n.p. jako celku.

NEVEČERÁLOVÁ Jana, roz. Šubrtová, nar. 9.5.1935, bývalá referentka odbytu v n.p. Technometra. Emigrovala v měsíci srpnu 1968 do Maroka. Uvedený podnik je ve sféře vojenské výroby, o čemž měla přehled.

ing. HOLAN Václav, nar. 2.3.1930, bývalý přejímač vojenské výroby v n.p. Aritma 03 a vedoucí technické kontroly. Místo emigrace dosud neznámé. Měl dokonalý přehled přes vojenskou výrobu.

VESELÝ Vlastimil, nar. 7.5.1926, bývalý náčelník štábu CO v n.p. TOS Hostivař. Emigroval do Švýcarska v měsíci srpnu 1968. Měl přehled o problematice CO, LM a vojenských otázkách závodu.

Ostatní nositelé státního tajemství měli jen dílčí vědomosti z toho, kterého úseku na kterém pracovali. Provedenými prověrkami, zda nedošlo k fyzickým ztrátám materiálů obsahujícího státní tajemství bylo zjištěno, že ani v jednom případě se tak nestalo a že všechny písemnosti a další materiály jim svěřené byly na svých místech správně nalezeny. Pokud se týče opatření, bylo společně s vedením závodu zkoumáno od jaké míry by mohlo být ohroženo toto tajemství v případě vyzrazení a bylo konstatováno, že u dílčích nositelů toto nepřichází v úvahu. U osob, které měly znalosti globálního charakteru bude provedeno opatření dnem 1.1.1969, kdy dojde k reorganizaci správy závodů, což se promítne i ve výrobě.

Problémy s rozpracováním emigrace vzrostly po nástupu Josefa PAVLA do funkce ministra vnitra, protože zrušil rozkaz MV č.43 - Směrnici č.10 náčelníka HS-Stb a připravovanou novelizaci § 109 tr.zák. prakticky zastavil rozpracování tohoto problému vůbec. Ani v současné době nejsou dořešena opatření k zamezení emigrace, protože novelizovaná vyhláška 64/65 nedává vysvětlení pojmu "příprava k emigraci", ani nestanoví délku zákazu výjezdů při neplnění určitých příznaků emigrace.

b) Poznátka z vytěžování čs.občanů po návratu z ciziny:

Vytěžením našich občanů po návratu z ciziny bylo zjištěno, že čs.státní příslušníci jsou během pobytu v zahraničí dotazováni na otázky z ekonomické i vojenské oblasti a jsou nabádáni k emigraci. Tato činnost se ještě více zintenzívněla po srpnových událostech, kdy byly vytvořeny další tábory pro emigranty. Vytěžování emigrantů nabylo organizovaného masového měřítka. Všeobecná forma vytěžování je specifikována a prohlubována u těch emigrantů, kteří svým povoláním, funkcí nebo znalostmi se stávají pro rozvědku zajímavými.

Z emigračních táborů je možno uvést ARSENAL Linenthalgasse 5, Vídeň, Sokol Vídeň 10, škola ve Vídni III. Sebestienplatz 3, škola na Auerspergstrasse ve Vídni a Treiskirschen v Rakousku, dále Padriciano, Latina a Capua v Itálii, Alvesta ve Švédsku, Zirndorf v NSR apod. Z tábora Zirndorf si americká zpravodajská služba odváží zajímavé emigranty k dalšímu vytěžování do Norimberka do vily v ulici Willandstrasse. Ty emigranty, kteří bydlí na soukromých adresách, si předvolává písemně. Při vytěžování je okruh otázek rozšířen na zájmy o vojenskou výrobu, RVHP, Ministerstvo vnitra a pod. Při rozboru poznatků o získávání k emigraci bylo zjištěno, že v dřívější době nebyla používána otevřená forma verbování k emigraci, jaká se užívá v zahraničí vůči našim občanům po srpnových událostech. Byl získán poznatek, že informace o možnosti emigrovat do NSR podávala i "kancelář" v hotelu Jalta v Praze, kterou řídili západoněmečtí stát.příslušníci. Emigraci občanů židovského původu zprostředkovává mezinárodní sionistická organizace JOINT, sídlo New York přes AUSTRALIEN Emigracion Mission ve Vídni. Další cesta emigranta z Vídne do Austrálie nebo jiného státu podle vlastního výběru je závislá na průběhu vytěžování, jehož obsah je údajně prověřován na centrále ve Švýcarsku. Vytěžování emigrantů dostávají západní zpravodajské služby množství informací ze všech oblastí společenského života v Československu, které mohou využívat proti naší republice.

Mezi čs.občany, kteří se v současné době zdržují bez povolení čs.úřadů v zahraničí, jsou rozšiřovány různé poplašné pověsti o neutěšené politické situaci v ČSSR. V souvislosti s těmito poplašnými zprávami je rozšiřován mezi čs.občany, kteří se nacházejí v různých západních zemích, že návrat do ČSSR je velmi riskantní a že osoby čs.stát.příslušnosti, které

se odváží vrátit zpět do ČSSR, jsou okamžitě na hranicích zatčeny, po krátkém soudu odsouzeny k víceletému vězení, které si musí odpykávat na Sibiři. V Rakousku, ve Vídni a okolí jsou rozšiřovány mezi čs.občany zadržujícími se bez řádného povolení mimo ČSSR pověsti, že se zde pohybují příslušníci Stb a NKVD, kteří lákají občany do aut, kde jim vpichují omamné prostředky, potom je naloží na loď a odvázejí je do Bratislavy. Ve Vídni mají stát.čs.vozidla bez státních poznávacích značek a jsou označeny pouze písmeny CS. Mimo to mají na ZÚ být auta z půjčoven, která má ZÚ dopravit do ČSSR. V důsledku této psychózy se čs.občané mezi sebou vzájemně nepředstavují příjmením, ale pouze přezdívkami nebo křestními jmény, neboť zde panuje značná vzájemná nedůvěra.

V době srpnových událostí byli čs.občané nacházející se konkrétně ve Švýcarsku, informováni tavním rozhlasem o tom, že sovětská vojska obsazují volné byty čs.občanů a že vykrádají obchody a sklady. Tyto a podobné poplašné zprávy do značné míry zapříčinily a dosud zapříčiňují to, že čs.občané podléhají různým nepůdloženým zprávám a žádají o politický asyl. V samotném Rakousku je situace taková, že valná část čs.občanů jezdí hromadně jak vlastními auty, tak i vlaky do Švýcarska, kde údajně jsou nejlepší podmínky pro materiální zajištění jednotlivých občanů, každý čs.občan má dostávat denně podporu 10 švýcarských franků a mimo toho má dostávat od dosud nezjištěného podpůrného spolku teplé prádlo a pod. Této pomoci je údajně čs.občany zneužíváno. Tato činnost jednotlivých našich občanů ve Švýcarsku je ostře kritizována, neboť velmi poškozují dobré jméno ČSSR. Některým čs.občanům, kteří odmítají návrat do vlasti, je nabízeno zaměstnání, ale jednotlivci je odmítáno s tím, že mají zaručenou po dobu 3 měsíců podporu, které chtějí plně využít. Někteří naši občané dokonce píší svým známým a příbuzným do ČSSR, aby

za nimi přijeli do Švýcarska a využili těchto možností, které se naskýtají po srpnových událostech v ČSSR pro naše občany, t.zn. 3-měsíční bezplatný pobyt ve Švýcarsku.

Této situace, která mezi čs.občany zdržujícími se bez povolení čs.úřadů v zahraničí po 21.8.1968 nastala, využívají různí lidé, vesměs bývalí čs.emigranti k tomu, že je lákají k vyemigrování jednak do zámořských zemí, jako do USA, Kanady, Austrálie, Jižní Afriky a nebo k vyemigrování do některých zemí západní Evropy, kde jsou jim nabízeny vhodné platové a životní podmínky. Pokud bylo zjištěno, pro vyemigrování do Jihoafrické republiky se nabízí 6 tisíc šilinků za podpis pracovní smlouvy a místo dozorce při různých pracích s černochoy.

USA provádí verbování našich občanů do armády ve Vietnamu. Za podpis smlouvy je vypláceno v hotovosti 10 tisíc dolarů. Službu ve Vietnamu má takovýto dobrovolník konat po dobu 1 1/2 roku a potom má zabezpečený volný pohyb po USA.

Kanada provádí získávání pracovních sil pro uranové doly za výhodných platových podmínek, kdy má výdělek činit 3 tisíce kanadských dolarů měsíčně a nebo na odloučené lesní pracoviště - 2 tisíce dolarů měsíčně.

Austrálie nabízí konkrétní finanční podmínky při stěhování do Austrálie, kde má možnost emigrant po příjezdu navštěvovat 3-měsíční jazykový kurs angličtiny a potom si svobodně zvolit zaměstnání v oblasti, o kterou má zájem, ale po 2 roky nesmí opustit území Austrálie.

Švédská komise poměrně přísně vybírá z řad čs.občanů, kteří si zažádali o emigraci do Švédska. Do různých emigrantských táborů v zahraničí dojíždí jedenkrát za 2 měsíce a pro přijaté emigranty nabízí takové podmínky, které by umožňovaly poměrně dobrý život.

Na příkl. se jedná o tom, že čs.občan, který do Švédska vyemigruje, obdrží 1.500 švédských korun jako půjčku na bytové zařízení se splatností do 2 roků. První rok má možnost bydlet ve Švédsku úplně zdarma. Při navštěvování kursu švédštiny, dostane každý čs.emigrant 30 švédských korun na 10 dní a v případě, že se zaváže navštěvovat informační aktuality ve Švédsku, bude dostávat příplatek 2 švédské koruny denně.

Švýcarsko přijímá emigranty pouze na 3 měsíce do uprchlického tábora a po uplynutí této lhůty musí emigrant ze Švýcarska vyemigrovat. Do Švýcarska měly údajně v době 9., 10. a 11.září 1968 z Rakouska odjet 3 speciální vlaky čs.uprchlíků, kteří budou muset odjet zpět do Rakouska v důsledku přeplnění emigrant-ských táborů.

Odjezd z Rakouska do NSR je vázán údajně zárukami německých občanů a nebo německých podnikatelů. Asyl v NSR má být udělován pouze v ojedinělých případech. Soukromé firmy v NSR posílají své agenty do sběrných středisek a uprchlických táborů v Rakousku, kde získávají pracovní síly z řad čs.občanů, především se zaměřením na kovoobory a stavební specialisty. Tyto firmy jim dělají garanty a odvázejí je speciálními dopravními prostředky do NSR.

4/ Nezákonná činnost členů nepovolených organizací a skupin:

Aktivita představitelů bývalých politických stran, bývalých odsouzených, amnestantů a jiných zbytků vnitřních nepřátel, projevovaná různými způsoby již v dřívějších letech měla od počátku r.1968 vcelku až do srpna vzestupnou tendenci. Od úzkých kontaktů se přešlo k všeobecnému působení na veřejné mínění k docílení legalizace opozičních stran. Jejich cílem stále zůstávalo obnovení sociálně-demokratické strany, nár.-soc.strany, lidové i agrární strany. K dosažení těchto cílů nechtějí volit

dřívější formy ilegální činnosti, které pokládali v této době za neúčinné a velmi nebezpečné, neboť věděli, že by tak umožnili svůj represivní postih. Druhá část těchto osob byla ochotna použít jakýchkoliv forem a prostředků pro dosažení svých cílů, zejména k zvratu socialistického zřízení.

Po lednovém zasedání ÚV KSČ a v probíhajícím demokratickém procesu se převážná část t.zv. zbytků nepřátelských osob velmi rychle zorientovala a chtěla využít vzniklé situace k uplatnění a prosazení svých nepřátelských protisocialistických záměrů. Za tím účelem vstupují v březnu, kdy byl vytvořen přípravný výbor K-231 do tohoto klubu, ve kterém viděli legální možnost k uskutečnění svých cílů.

V období po srpnu 1968 lze vcelku charakterizovat snahu o zajištění písemných materiálů, dočasné omezení veřejné činnosti a hledání možností vstupu do existujících legálních organizací, kde postupně vytvářet pozice pro pokračování své původní činnosti, s konečným efektem porážky KSČ ve volbách.

Členové těchto organizací se rovněž plně stavěli za demonstrace a stávkou studentů okolo dnů 28.10., 7. a 17.11. 1968 a v mnoha místech organizovali jejich podporu.

a) Bývalého K-231:

K-231 měl původně být ustanoven jako organizace neprávem potrestaných osob pro politickou činnost a organizace měla pomáhat k nápravě křivd. Vedle osob, jejichž rehabilitace byla oprávněna, vstupovali do K-231 též bývalí příni agenti nepřátelských rozvědek, kteří po r.1948 docházeli na naše území plnit špionážní, samotážní a diverzní úkoly zpravodajských centrál. Jako konkrétní případy možno uvést Josefa ČECHA, Radovana PROCHÁZKU, Otakara RAMBOUSKA a další.

Dne 31.3.1968 se konala schůzka bývalých potrestaných na Slovanském ostrově v Praze. Zde došlo, podle

našich poznatků poprvé k veřejně formulovaným požadavkům v širším rozsahu. Byly vyslovovány názory, že v údobí let 1948-52 nebylo bojováno proti režimu, ale proti rudému teroru a že budou bojovat dál, pokud násilí bude trvat. Převládá názor na založení opoziční strany a bývalí potrestaní že jsou jedinou složkou v národě, která je schopna něčeho dosáhnout. Poprvé vznikly i názory, na zrušení Lidových milic a Státní bezpečnosti, požadavek na vytvoření právního výboru v rámci K-31 a usneseno vydávání vlastního časopisu.

Na jednání bylo přítomno 24 zahraničních novinářů, kteří po schůzi uskutečnili tiskovou konferenci a nankontaktovali řadu osob, s nimiž provedli interview. Načerpali tak dostatek informací a především zjištění, že celá diskuse byla nesena v nepřátelském duchu proti KSČ.

V tomto duchu šla prakticky celá činnost K-231, což potvrzuje i poznatek k Dr. BEROUNSKÉMU, tajemníku ÚV K-231, který símno upozornění, že je třeba na podporu revidování všech politických procesů od r.1947 neustále psát do tisku, rozhlasu a televize, jak bylo zacházeno s vězni a porušována socialistická zákonost, hovoří dále o nutnosti vytváření tlaku v rozhovorech s nestraníky, aby tito ztráceli důvěru v KSČ. Totéž provádět v rodinách, u příbuzných a známých. Využít těchto prostředků pokud je to možné. Uvádí, že jejich vzorem jsou - T.G.Masaryk a Beneš. Spisovatelé a novináři jsou prý jejich a apeloval na hromadný vstup do K-231, k aktivní práci a k vytváření protiváhy KSČ. Postupovat přitom ovšem opatrně, protože socialismus nelze zvrátit. Jde jen o to, abychom měli socialistický režim, ale bez komunistů. Dalším mluvčím K-231 byl bývalý funkcionář soc.-dem.strany Jaroslav ŠIŠKA, který prohlásil, že pro K-231 je výhodné prosazovat rehabilitaci "anblek" - bez přešetření. Zdůrazňoval, že je

třeba rozbit KSČ, docílit toho, aby lidé byli existencí KSČ znechuceni a viděli v členech KSČ vrahy a prospěcháře. Podle jeho názoru členové K-231 ovlivňovali činnost tisku a televize, což jim umožnilo navodit takovou situaci ve veřejném mínění, která měla vést k odstranění Státní bezpečnosti, což mělo dále umožnit udělat pořádek i v armádě. Nabádal k taktice zničit KSČ jejími vlastními prostředky a lidmi. V současné době požádal Jaroslav ŠIŠKA o vydání cestovního dokladu do Rakouska, kde hodlá emigrovat s celou rodinou.

Postup K-231 vůči příslušníkům MV lze charakterizovat poznatkem získaným v důvěrném rozhovoru s výpravčím železniční stanice Praha-Vrčovice - Jaromírem RŮŽIČKOU. Uvádí, že má jako člen K-231 za úkol zjišťovat a prověřovat příslušníky MV, kteří se jakýmkoliv způsobem provinili vůči bývalým potrestaným. V tomto směru má komise K-231 zpracovaný seznam. Po soustředění materiálů bude vznesen požadavek k jejich propuštění ze služeb MV.

Ke značnému, i když možno říci dočasnému rozložení aktivity K-231 dochází koncem května, v důsledku nepovolení celostátního sjezdu. Značná část členů se stáhla, v některých ustavených přípravných výborech byla zastavena činnost, i když ústředí K-231 sdělilo, že práce na organizačním řádu mají pokračovat. Funkcionáři klubu projevili snahu, aby nikde nedošlo k sebemenšímu výstřelku a v zárodku se snažili paralyzovat všechno, co by vedlo k pochybnostem, že se neřídí podle navržených stanov. V té době vyvíjí značnou činnost ústředí K-231, jsou konány časté schůzky, na kterých jsou funkcionáři klubu uvědomováni o pozitivních důsledcích, na příkl. o dobrém přijetí u prezidenta republiky a s. Dubčeka, nebo že mají spojení a slíbenou pomoc zvenčí a pod. Zejméně je poznatek, od návštěvníka ústředí Milana TRÁVY z Prahy 6, který se chlubil, že K-231 má schopný aparát právníků, který každému z bývalých potrestaných poradí, hlavně v požadavcích o rehabilitaci a různých

náhradách. TRÁVA hovořil též o tom, že se svezl s býv. ministrem PAVLEM a dověděl se, že chce zůstat na Ministerstvu vnitra jen asi 1 rok. Z rozhovoru nabyl dojem, že si chce jen vyrovnat účty. K bývalým potrestaným uvedl, že vítají obrodnou situaci, ale bojí se, aby se nezvrátila doleva. Jedinou cestou bude prosazování opoziční strany defacto. Členům K-231 se nelíbí časté návštěvy sovětských delegací u nás, které pro ně nevěstí nic dobrého.

Na perspektivní činnost K-231 se projeví též nejednotné názory. Na příkl. bývalý funkcionář lidové strany, člen klubu Dr. Stanislav SUCHÁNEK mu nepřikládal význam nijakého politického činitele a byl přesvědčen, že k využití klubu jako podkladu k vytvoření opoziční strany nedojde. Ukazoval, že se již vzájemně naráží na sobecké zájmy bývalých stran. Na příkl. že nár.-socialističtí členové byli hlavní brzdou v otázce rehabilitace, a nepokusili se ani jako lidovci pro generální klausulaci požadavku blokového zrušení rozsudků.

Po 21.8.1968 byl zájem členů K-231 hlavně - zda nebyly zajištěny jejich materiály. Velmi rychle se rozšířilo, že materiály dokumentačního odboru a přípravného výboru K-231 uschoval František MELICHAR. Poznatek o tom byl získán z více stran. Na příkl. asistent SCHORŮ Karel důvěrně svěřoval, že mluvil s předsedou ústředí - prof. NIGRÍNEM a Františkem MELICHAREM, kteří mu sdělili, že všechny materiály o činnosti K-231 měli čas uschovat. Šlo o veškerý dokumentační materiál ústředí K-231, který byl odvezen neznámo kam dne 21.8.1968 Františkem MELICHAREM, Lubomírem HAVLEM a dalšími. Materiály měly odvézt dle jejich vyjádření osobní auta Ministerstva vnitra, která jim byla dána k dispozici. Dokumentační materiál pojednával o činnosti K-231 od jeho vzniku, jakož i o činnosti příslušníků bezpečnosti v 50-tých i pozdějších letech.

Další činností členů K-231, na kterou ukazuje řada poznatek bylo vypracovávání seznamů komunistů na závodech, hlavně těch, o kterých je známo, že sympatizují s SSSR. Dále pak seznamů funkcionářů, kteří byli označeni jako kolaboranti a spolupracovníci okupačních armád. Tito lidé mají být zastrášováni i za cenu násilí.

Po příchodu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR došlo podstatně ke snížení aktivity členů a funkcionářů K-231 na území hl.m.Prahy, neboť se obávali zatčení. Pro tento účel organizovali různé krycí byty. Část členů, hlavně funkcionářů K-231 se připravovala na emigraci. Rozhovory se točily kolem známých v zahraničí a kolem výjezdů. Do současné doby do zahraničí odešli: Jaroslav BRODSKÝ, František MELICHAR, Lubor HAVEL, Jiří BLÁHA, Karel PINKE, NOVÁKOVÁ Eva, NOVÁK Václav, RAMBOUSEK Otakar a další.

Bývalý generální tajemník ÚV K-231 Jaroslav BRODSKÝ po ilegálním útěku do zahraničí učinil prohlášení zaměřené proti vedoucím představitelům ČSSR a SSSR. Toto jeho prohlášení vzbudilo nepříjemný ohlas u členů K-231 v ČSSR, kteří se obávali, že na základě tohoto prohlášení dojde v ČSSR k určitým represáliím vůči řadovým členům K-231.

Prověření činnosti bývalého funkcionáře K-231 v zahraničí bylo zjištěno, že v měsíci říjnu nebo listopadu přicestoval Jaroslav BRODSKÝ z Anglie do Rakouska, kde v uprchlických táborech vyhledával a přesvědčoval bývalé členy K-231, aby nejezdili do zámoří, ale odjeli do Anglie, kde prý má jistého "mecenáše", který jim zajistí existenční možnosti. Svým vystupováním a chováním budil BRODSKÝ dojem, že pro někoho pracuje, ale na dotazy v tomto směru neodpověděl. Tímto svým postojem vzbudil nedůvěru a nikoho pro své záměry nezískal. Z Rakouska pak BRODSKÝ odejel do Švýcarska.

- 31 -

V převážné části členů K-231 však bylo v té době diskutováno, co v dané situaci dělat. Všeobecně byl názor vstoupit do existujících organizací, na příkl. do strany lidové, nebo socialistické, do Svazu protifašistických bojovníků, různých klubů přátel a pod. Byly návrhy i na vstup do KSČ.

V současné době zesílila opět činnost bývalých členů K-231 na území hl.m.Prahy. Dochází k jejich intenzivnější schůzkové činnosti, kterou provádějí v restauracích, na příkl. v podniku Riviéra v Dejvicích, v restauraci "U tří beránků", "U medvídků" a j., jakož i v soukromých bytech. Na těchto schůzkách hodnotí současnou politickou situaci v ČSSR.

Ze současné činnosti klubu je i poznatek k cestě Františka MELICHARA a Čeňka SOVÁKA do Rakouska, kde se chtěli setkat v táboře Traiskirchen s bývalým generálním tajemníkem ÚV K-231 - Jaroslavem BRODSKÝM a vyznat mu jeho neuvážené politické prohlášení po odchodu z ČSSR, kterým poškodil politickou situaci bývalých členů K-231 u nás. Setkání se neuskutečnilo a podle SOVÁKA má k němu dojít v budoucnu.

Závěrem uvádíme poznatky získané při pohovoru s bývalou pracovnící ústředí K-231 - Věrou SUCHOMELOVOU, která uvedla:

K-231 vlastnil finanční konto v částce 73 tisíc Kčs, kteréžto peníze byly získány od jednotlivých organizací společenských, nebo soukromých osob, V této souvislosti sdělila, že ředitel letecké společnosti Pan American - Dr. VINCL nabídl jí jako pomoc 2 letenky do USA pro kteréhokoliv členu. Mimo jmenné kartotéky všech členů se v ústředí nacházelo velké množství žádostí o rehabilitaci a další administrativní materiál. Mimo to byly na ústředí uschovány všechny magnetofonové pásky, které údajně vlastnil BRODSKÝ. Jednalo se o záznamy z jednotlivých schůzí K-231. Bývalý tajemník Jiří BLÁHA prováděl

BRODSKÉMU kopie všech magnetofonových záznamů. Kde se všechny tyto materiály nacházejí, není jí známo. Dále uvedla, že dne 21.8.1968 telefonoval Jaromír NEBESKÝ, že do ČSSR vtrhla vojska Varšavské smlouvy a je nutno ukryt materiály z ústředí. Odkázala ho na Dagmar SKÁLOVOU, protože vlastnila klíče. V dalším uvedla, že ústředí vlastnilo též cyklostyl, který opatřil jistý FALERSKÝ, avšak veškeré výzvy a prohlášení K-231 byly prý zveřejňovány přes oficiální tisk. Vzhledem ke značné aversi oficiálních míst proti názvu klubu, měla být jeho činnost legalizována přes Ministerstvo práce a soc.péče. Jmenovná mimo to potvrdila, že hlavní pozornost činnosti klubu byla zaměřena na odhalování bývalých "bachaňů" MV. K tomu dodala, že ústřední tajemník BRODSKÝ velmi často jednal s bývalým ministrem PAVLEM v jeho úřadě.

Podle dalšího sdělení SUCHOMELOVÉ konala se na ústředí každý týden ve čtvrtek schůze, na níž se řešily různé otázky včetně organizačních. Zúčastnili se: prof.NIGRÍN, PALSČEK, ROUBÍK, SKÁLOVÁ, Radek PROCHÁZKA, Bruno FALERSKÝ, Radek VANĚK z Hradce Králové a Dr.Růžena VACKOVÁ. Dále se zmínila o tom, že každý čtvrtek se konají v Mánesu schůzky býv."auklů", jichž se mimo jí pravidelně zúčastňují: Lenka DRÁPALOVÁ, Božena LIVOROVÁ, Jitka PUPLEROVÁ, Milena VRABCOVÁ, Ivana ČERVINKOVÁ, HOLUBOVÁ a někdy jistá KOLEROVÁ. Tyto schůzky nemají prý protistátní charakter.

Z vývoje činnosti K-231 do nynější doby je možno předpokládat, že určitá část býv.členů K-231 se pokusí nelegálně pokračovat v intencích své dřívější činnosti. Další část členů K-231 se bude zřejmě snažit využít legální platformy různých spolků a institucí, které nebyly zakázány. Jde především o Společnost pro lidská práva, kterou hodlají za přispění vedení této společnosti využít býv.funkcionáři a členové K-231 pro svojí

- 33 -

další činnost. Je nutno předpokládat, že tato činnost nebude vyvíjena v oficiálních intencích K-231, ale že bude prováděna v intencích dřívějších politických stran, jako nár.soc., soc.-dem. a strany lidové. K tomuto závěru možno dojít na základě toho, že i v době oficiální existence K-231 se tento spolek stal doménou různých politických směrů, které si tam snažily získat rozhodující vliv. Tím měl být vytvořen organizační předpoklad jak k vytvoření soc.dem.strany, tak i k "obrodě" nár. soc.strany a strany lidové.

Z těchto hledisek bude nutno vést další agenturně-operativní rozpracování, zvláště získání kontroly nad spojením uprchlých býv.funkcionářů K-231, kteří se pokoušejí navázat kontakty do ČSSR.

b) Bývalého KAN:

Po plenárním lednovém zasedání ÚV KSČ a v probíhající demokratizačním procesu se na území hl.m.Prahy počal intenzivně organizovat KAN. Klub angažovaných nestraníků vyvíjel podle našich poznatků společnou činnost s K-231. Do přípravného výboru KAN se postavili MUDr.ŠTĚPÁNEK Jan - předseda, RYBÁČEK Ludvík - místopředseda, ing.MATĚK Rudolf - místopředseda, MLÝNKOVÁ Jiřina - tajemnice, LANGER Jaroslav - vedoucí ideové komise, doc.WEINBERGER Otto - vedoucí právní komise, LÁNSKÝ Egon - vedoucí ekonomické komise, ing.PLICHTA Dalibor - vedoucí tiskové komise, MUDr.TINTĚRA Jiří - vedoucí komise pro styk se členy, ŠUCHMA Miloš - vedoucí komise organizace a propagace, KUŘÍK-POSPÍŠIL Zdeněk - vedoucí komise pro řízení a ŠKVOR Lubomír - vedoucí dělnické komise.

Většinou se jednalo o věkově mladé osoby z řad inteligence. Členové klubu angažovaných nestraníků plnili charakter a cíle podle článku 1 stanov KAN, t.j. poskytnout občanům bez politické příslušnosti plně

možnosti pro formování politického stanoviska ke všem otázkám veřejného života a dosáhnout, aby se na něm mohli i plnoprávně podílet. Jak to bylo skutečně myšleno, ukazuje na příkl. činnost JUDr. Ferdinanda STOUPE a jiných. Měli zájem dostat co nejvíce členů KAN a K-231 včetně příznivců těchto organizací na kandidátku v nastávajících volbách. Za tím účelem byly vyhledávány vhodné osoby nesouhlasící se státním zřízením. Tyto pak byly zpracovávány, aby kandidovaly ve volbách do národních výborů. Cílem bylo ovlivnit a změnit směr vývoje u nás. Charakteristické je i zjištěné heslo: "KAN ví, co chce".

Dne 18.5.1968 se konal na Slovanském ostrově v Praze sraz KANu. Přítomno bylo kolem 3.000 osob. Schůzi řídil přípravný výbor v čele s JUDr. ŠTĚPÁNKEM. Bylo zde oznámeno, že KAN nabyl dosud povolen a že jistá místa mají zájem na jeho zániku. Toto sdělení bylo přijato přítomnými s velkým nesouhlasem. Přítomní byli dále vyzváni, aby zakládali místní kluby KANu a zároveň zde byl čten návrh stanov KANu.

Na srazu vystoupilo několik řečníků, jako na příkl. předseda ÚV K-231 - prof. NIGRÍN, který hovořil o svém vězení a o 20-ti letech persekuování. Dr. Jiří NĚMEC - spolupracovník Václava HAVLA, vedoucí římsko-katolických laiků v ČSSR hovořil o současném stavu církve, světového křesťanství a žádal, aby došlo k odluce nejen církve od státu, ale i politických stran.

Další řečníci požadovali zrušení zátarasů kolem republiky, zastoupení nestraníků v různých funkcích, odstoupení osob z vedoucích míst, které nemají důvěru, svobodné volby s více kandidáty a s více politickými stranami, dosazení odborníků na vedoucí místa bez ohledu na politickou příslušnost atd.

V další diskusi bylo navrhnuto, aby KAN byl začleněn do Národní fronty, že nechce být opoziční stranou, ale chce hovořit do života své vlasti, neboť je jich 6/7 národa.

Přípravný výbor KAN s cílem získat pokud možno širokou základnu této organizace, zorganizoval celou řadu schůzí v okresech i na závodech. Ve svých projevech skrytým a mnohdy i otevřeným způsobem napadali činnost KSČ jako vedoucí politické strany ve státě.

Funkcionáři KAN pokládali za nutné vytvoření vlastního časopisu, který měl propagovat jejich myšlenky a názory na řešení politické a hospodářské situace ve státě a tak získávat další osoby do řad KAN. Zatím svou propagační činnost prováděli prostřednictvím časopisu Práce, Literárních listů, Studenta a Zemědělských novin. Někteří funkcionáři se zabývali otázkou navázání spojení s NSR, chtěli provádět přednáškovou turné po západních zemích, kde chtěli vysvětlovat stav politické situace v ČSSR a stanovisko KAN k těmto problémům.

Vedoucí funkcionáři KAN a K-231 souhlasili s demokratizačním procesem, ale pouze ve směru plně jej využít k zdemoralizování Státní bezpečnosti. Zesilujícím tlakem jí donutit k obhajobě, tím zdiskreditovat KSČ, aby utrpěla na pověsti u národa a prohrála ve volbách. V tomto směru vystupovali někteří funkcionáři bývalých opozičních stran jako na příkl. Dr. SUCHÁNEK, který řekl, že v případě KAN se dá hovořit o zásadní aspiraci a snaze o vytvoření opozičního hnutí proti komunismu. Bývalý vedoucí funkcionář nár. soc. strany - VANDROVEC hovořil, že je nutné plně souhlasit s demokratizačním procesem a tohoto plně využít k zdemoralizování a položení na kolena složky Státní bezpečnosti. Pracovníky bezpečnosti stálým tlakem donutit, aby vystupovali k vlastní obhajobě, zejména pokud jde o procesy z 50-tých let, tím zdiskreditovat KSČ, která utrpí na pověsti v celém národě a tím docílit i její porážku ve volbách. Po zlikvidování složky Státní bezpečnosti provést čistku v armádě a zajistit tak převzetí moci pokojnou, nekrvavou cestou. Toto stanovisko dle VANDROVCE zaujmají bývalí funkcionáři soc.-dem. strany, vedoucí funkcionáři KAN a K-231.

V průběhu května a června 1968 bylo v několika případech zjištěno, že dochází k propojování mezi vedoucími KAN, K-231 a funkcionáři bývalých opozičních politických stran. Společně se ujednocovali na postupu další své činnosti, v názorech a politických perspektivách.

Vstup vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR členy KAN podle poznatků nepřekvapil. Měli již dříve utvořeny skupiny, z nichž každá měla zvláštní úkol. Bývalý člen František BERNÁŠEK hovořil na příkl. o skupině likvidační, která měla za úkol zničit archiv KAN. Údajně měl být uložen u pracovnice Čes. televize a jelikož byla v té době v Rakousku, vnikli do jejího bytu násilím. Jméno se nepodařilo zjistit.

Někteří členové, zvláště funkcionáři projevovali obavy, že pro svou činnost v KAN budou persekuováni a proto si opatřovali cestovní pasy pro event. útěk do zahraničí. Někteří z nich do zahraničí emigrovali, odkud se snaží navazovat styky do ČSSR. Dle získaných dílčích poznatků jsou signály, že někteří příslušníci KAN pokračují ve své činnosti.

V srpnových událostech člen KAN v ČKD Praha - ČECHRÁK zhotovil rušící stanici pro vysílačku Vltava. ČECHRÁK se zabývá zhotovováním povelových přijímačů a vyjadřuje se, že je třeba pokračovat v činnosti tak, jako v kritických srpnových dnech. Bývalý člen KAN - zaměstnanec ZPA Košiče - TRUNBOEK prohlásil, že KAN pokračuje ve své činnosti a hodlá předložit žádost o povolení. Na programu a stanovách má pracovat bývalý funkcionář přípravného výboru KAN - Dr. Otto WEIBERGER, který pracuje na Právnické fakultě KU.

K současné situaci je typický poznatek z ustavující schůze tiskové komise "Společnosti pro lidská práva", které se konala 14.11.1968 v Městské knihovně v Praze 1. Schůzi zahájil generální tajemník společnosti - Dr. Emil LUDVÍK, který ihned v začátku přítomné upozornil, že

je nutno zachovat přísnou důvěrnost o budoucím jednání. Při rozboru o současném stavu společnosti a jejím členstvu Dr. LUDVÍK uvedl, že do jejich organizace se zapojují bývalí členové a funkcionáři KAN a K-231, kteří budou mít možnost v této organizaci pracovat, když jejich spolky byly zakázány.

Dr. LUDVÍK udržuje celou řadu styků s příslušníky západních států. Na schůzích ve svých vystoupeních osočuje vládní a stranické funkcionáře.

Založením KANu bylo sledováno vytvořit podmínky na legální platformě založení nové politické strany, jejíž náplň jak ideologické, tak i organizační by se vytvářela dle vhodných politických podmínek. V každém případě by však šlo o opoziční stranu vůči KSČ. Jejich úkolem bylo především získat široké masy ke vstupu do KANu, které by pak svojí kvantitou podporovaly splnění politických požadavků, které by byly vzneseny vedením KANu. O jaké politické cíle se KANu jednalo, je dáno politickým zaměřením iniciátoru založení tohoto spolku. Jde především o Dr. Ivana SVITÁKA, spisovatele Václava HAVLA a další vědecké a kulturní pracovníky. Duchovním otcem této organizace se stal prof. Václav ČERNÝ, t.č. pracovník ČSAV, který má úzké styky nejen s čelnými představiteli čs. emigrace v zahraničí, jako s Pavlem TIGRIDEM a dalšími, tak i s politickými a státními představiteli kapitalistických států, především Francie.

Vzhledem k tomu, že aktéři založení této organizace nešlo pouze o vytvoření KANu jako takového, ale především získání platformy, ze které by mohly vést útoky proti KSČ a proti samé podstatě socialismu, je nutno předpokládat, že tyto síly se budou snažit nalézt místo KANu, který jako spolek byl zakázán jiné legální platformy, ať již organizace, sdružení a nebo spolky, jejichž prostřednictvím by se snažily uskutečnit své protisocialistické cíle.

Z těchto hledisek bude vedeno další agenturně-operativní sledování, jak iniciátorů, tak ideologů KANu. Zvláště bude sledováno spojení Ivana SVITÁKA do ČSSR, jakož i jeho společníků do zahraničí s cílem zjistit, jaké foray a metody se budou snažit uskutečnit proti našemu socialistickému zřízení.

c) Přípravných výborů soc.-dem.strany:

Dlouholetá snaha bývalých soc.-demokratů na obnovení strany dostala s demokratizačním procesem konkrétnější možnost. Byly konány besedy k obnovení soc.-dem. strany, na kterých bylo hovořeno o vývoji strany od Brněnského sjezdu v listopadu 1947, o sloučení s KSČ a o současném stavu jednání o povolení jejího obnovení.

Prozatímní přihlášky ke vstupu do soc.-dem.strany, kde se vyplňovalo jméno, adresa, zaměstnavatel, telefon, datum a podpis, byly zasílány přípravnému výboru bez udání adresáta na poštovní úřad Praha 1, poštovní schránka 123.

V přípravných pracích k obnově soc.dem. strany se mezi bývalými funkcionáři projevovaly značné rozpory. Byl na příkl. názor vybírat do nových funkcí jen spolehlivé osoby z křídla bývalého předsedy LAUŠMANA, které nesouhlasily se sloučením s KSČ. Na druhé straně byly snahy svolat starý ústřední výbor s cílem změnit vedení přípravného výboru z těch důvodů, že jsou v něm osoby zkompromitované. Vyskytla se i řada názorů, že současná doba není reálná a obnova soc.dem.strany by byla jen možná v případě, že by došlo k úplnému zvratu poměrů u nás. V neposlední řadě pak že bývalí skuteční soc.-demokraté již značně zestárli a nechtějí se v politice angažovat. Amnestanti soc.-dem. zejména usilovali o docílení osobní rehabilitace a získání dřívějšího společenského postavení. Zstávali názor, že těchto cílů mohou dosáhnout pomocí tlaku západoevropských soc.-dem.stran při mezinárodních jednáních.

V demokratizaci veřejného života býv. soc. dem. spatřovali a spatřují příznivé podmínky pro event. obnovení této strany. Ve své činnosti vycházeli z usnesení socialistické internacionály České emigrantské sekce, ve které je zakotven požadavek obnovení soc.-dem. strany nejen v ČSSR, ale i v ostatních socialistických zemích. Tak bývalí soc. demokrate zpočátku obrodného procesu zahájeného ÚV KSČ byli k jeho průběhu nedůvěřiví a zastávali vyčkávací stanovisko. Když však vnitropolitické události u nás dostaly rychlejší spád, došlo i k jejich podstatné aktivizaci.

Bývalí soc.-demokrate - amnestanté s dalšími bývalými odsouzenými z řad členů bývalé nár. soc. strany a lidovců byli spoluauctory založení K-231. Vzhledem k tomu, že v tomto klubu se nedostali do vedoucích funkcí a proto, že tam byly osoby zkompromitované z doby okupace, je přivedlo k rozhodnutí založit vlastní klub bývalých soc. demokratů a připravit tak podmínky k obnově bývalé soc. demokracické strany.

Dne 25.4.1968 se konala v Praze porada předních funkcionářů soc. dem. strany nejen z Prahy, ale i ostatních krajů kromě Slovenska. Šlo o bývalé ústřední a krajské funkcionáře soc.-dem. strany, kteří v r. 1948 neschválili se sloučení s KSČ. Organizátorem této schůzky byl Josef MÜNZAR, který je také řídil, dále Přemysl JANÝR, Zdeněk BECHYNĚ a František ČOUPEK. Účelem porady bylo konkrétní projednání a rozhodnutí o založení soc.-dem. strany v ČSSR. Na této schůzce JANÝR přednesl požadavek okamžitého přistupování k obnově soc. dem. strany jako "oposiční" strany vůči KSČ mimo rámec Národní fronty. Takto utvořená strana pak měla na základě vytvořených podmínek a svobodných voleb nahradit KSČ.

K založení soc.-dem. strany se někteří další členové přítomní na této schůzce vyjádřili v tom smyslu, že je nutno využít současných potíží KSČ a nečekat na souhlas. Zaujmout vlastní stanovisko k akčnímu programu

KSČ a vyvíjet tlak na veřejné mínění za uskutečnění svobodných voleb s cílem nahrazení KSČ, obnovit soc.-dem.tisk, vyvíjet tlak na ROH a věnovat se mládeži. Mimo to někteří býv.funkcionáři soc.-dem.strany vyhledávali možnosti spolupráce zejména se stranou nár. socialistickou.

Josef MUNZAR, člen Ústředního přípravného výboru soc.dem.strany a člen K-231 přesvědčoval své přátele, že je nutné cestou K-231 rozložit bezpečnost, zdiskreditovat KSČ, rozložit armádu, vytvořit opoziční stranu prostřednictvím které by se soc.demokraté stali vedoucí silou ve státě. Josef MUNZAR a Přemysl JANÝR využívali pro své cíle nově založenou organizaci Svazu socialistické mládeže. Zúčastňovali se veřejných schůzí této organizace, kde vystupovali jako řečníci a obhajovali obnovení soc.dem.strany. Dále Josef MUNZAR a prof.Václav OSVALD projednávali s býv.funkcionářem nár.soc.strany VANDROVCEM otázky vstupu soc.dem. do strany nár.soc., které by později uplatňovala program soc.demokratů. Podobná stanoviska zaujímal rovněž býv.funkcionář soc.dem.strany Jaroslav ŠIŠKA, který mimo jiné prohlásil, a to jako člen Ústředního přípravného výboru soc.dem.strany, pověřený organizační stránkou vytváření soc.dem.organizací na závodech a ROH, že je nutno na závodech zvolit výbory ROH bez komunistů.

Přípravný výbor se sešel na různých místech v Praze vícekrát a vždy projednával otázky možného obnovení soc.dem.strany.

Dne 5.6.1968 se sešel v Praze na Žofíně Městský přípravný výbor v Praze. Tohoto zasedání se zúčastnili italští a francouzští novináři. Bylo zde konstatováno, že čs.soc.demokracie se vrací po 20 letech do politického života svého národa, jako strana, která nepřestala existovat ani právně, ani jako výraz určité konkrétní politické koncepce. Uvedli, že obnovují svou kontinuitu bez ohledu na t.zv.sloučení s KSČ v červnu 1948, to prý

41

byla akce několika jednotlivců. Na této schůzce vycházeli ze stanoviska tradičních programových zásad Čs. sociální demokracie, přičemž chtěli otevřít možnost k tvorbě programu nového, otevřeného, všem současným aspektům vědecko-technické revoluce a úsilí národů všech zemí osvobození z útlaku sociálního, ekonomického, národního i myšlenkového. Tím chtěli navázat na své internacionální tradice ve vztahu k dělnickému a socialistickému hnutí v kapitalistických státech, k revolučním silám třetího světa a naplnit tak prý dejinné tužby našich národů po sociálně spravedlivém světě svobodných lidí.

Přípravný pražský Městský výbor Čs. soc. demokracie se ustavil za účasti aktivistů většiny pražských obvodů. Zvolil si 5-ti členné předsednictvo a ohlásil své ustanovení Městskému výboru Národní fronty. Zároveň se usnesl vydat organizační pokyny, ve kterých vyzýval k zakládání obvodních organizací soc.-dem. strany, jakož i základních organizací soc.-dem. strany na závodech a předběžné volby důvěrníků.

Městský přípravný výbor soc. dem. strany uspořádal pak další diskusní odpoledne dne 19.6.1968 na Filozofické fakultě KJF ve velké posluchárně. Pořadatelem byl Spolek posluchačů filozofické fakulty a Akademická rada, jakož i Ivan SVITÁK. Hlavním řečníkem byl Přemysl JANÍR. Ve svém vystoupení hovořil o Brněnském sjezdu a o jednání s Ústředním výborem Národní fronty o povolení soc.-dem. strany.

Na fakultě byla značná diskuse a převážná většina účastníků obhajovala obnovení soc.-dem. strany. V diskusi vystoupil rovněž Ivan SVITÁK, který se přihlásil k obnovení soc. demokracie a to v rámci dovršení obrodného procesu v ČSSR. Připoměl maďarské a polské události a zdůraznil i možnost cesty k docílení absolutní svobody občanskou válkou.

Dne 22.6.1968 zasedal Ústřední přípravný výbor soc. dem. strany v Kulturní domě pracujících ve strojírenství na Smíchově. Tehoto zasedání se mimo jiných

zúčastnili: prof. Zdeněk PEŠKA, GOTLIEB, Dr. OTRADOVEC, ing. Jaroslav Jaroslav PETŘINA, MAŠÍN, Dr. Josef ŠÁDEK, SUCHÁNEK, VESELÝ, Dr. Zdeněk FAJZAR, Zdeněk ZÁHORA, Dr. Jaroslav KOHOUT, Rudolf NOHA, Václav KOUBEK, František KUBÍK, Dr. Jiří POKORNÝ, Antonín GOTTWALD. Na tomto zasedání bylo konstatováno, že existují přípravné výbory v okresech a krajích mimo Ostravu. Dle Zdeněka BECHYNĚ ÚV Národní fronty jim dal tichý souhlas k jejich prozatímní činnosti. Ústřední přípravný výbor vedl Zdeněk BECHYNĚ a funkcí generálního tajemníka byl pověřen Dr. VEVERKA z Liberce, Přemysl JANÝR byl pověřen řízením celkové činnosti ÚV soc.-dem. strany. Dr. Josef MUNZAR byl pověřen řízením prací volených komisí. Dr. Pavel TOMEK byl pověřen zpracováním návrhu programového prohlášení. Jaroslav ŠIŠKA se měl věnovat vytváření organizací a důvěrníků soc. dem. strany na závodech.

Václav KOUBEK se mimo zasedání ÚV přípravného výboru soc. dem. strany vyjádřil, že dostal dopis z Finska, ve kterém jsou varování, aby nevyprovokovali některé zásahy proti bývalým soc. dem. funkcionářům, neboť by nedostali ze Západu žádnou pomoc.

V průběhu srpnových událostí navštívili bývalí členové Ústředního přípravného výboru soc. dem. strany předsedu Národní fronty a Městský výbor KSČ, kde prohlásili, že vzhledem ke vzniklé situaci se vzdávají jakékoliv politické činnosti. Bylo však zjištěno, že po částečné konsolidaci poměrů svou činnost obnovili a dokonce navázali nové styky se zahraničím.

Konkrétně byly získány poznatky, že ve dnech 5.-12.10.1968 se zdržovala delegace bývalých funkcionářů soc. dem. strany ve Švédsku a to ve složení: KOUBEK, KRČMÁŘ a LESENICKÝ. Tuto návštěvu Švédska provedli za účelem kontaktů funkcionářů 2. socialistické internacionály. KOUBEK této cesty využil k navázání písemného spojení s čs. emigrantem Blažejem VILÍMEM, který působí v Anglii jako člen 2. socialistické internacionály.

Václav KOUBEK kromě toho promluvil o politické situaci v ČSSR v dánském parlamentu. Zároveň pozval některé funkcionáře nár.soc.strany Dánska k návštěvě Prahy a pro tento účel zajišťuje pro leden nebo únor vhodné soukromé byty.

Podle poznatků schůzková činnost býv.soc.demokratů trvá a někteří členové bývalého přípravného ÚV soc.dem.strany se scházejí v bytě Josefa MUNZARA. Zesilují se vzájemné styky v posilujícím dialogu o nutnosti vytvoření soc.dem.strany. Hojevují se však i nyní zásadní názorové nejednotnosti. Jedna skupina má stanovisko s jakým politickým programem by mohli předstoupit před veřejnost, kdyby se v dané situaci nerozlišoval od akčního programu KSČ. Toto stanovisko zaujímá Dr.TRŽICKÝ, Dr.VEVERKA a j. Druhá skupina se snaží organizovat za každou cenu, aby se soc.dem.strana stala zárukou kontroly KSČ a politickou opozicí. Tato část má souhlasnou podporu u malé části vědecké inteligence.

Celá činnost bývalých soc.demokratů je i nadále sledována s cílem objasnit a zkonkretizovat účel jejich vztahů na čs.emigranty a členy II.socialistické internacionály v zahraničí. Zejména půjde o odhalení jejich ilegálních spojení a zasílání případných pokynů do ČSSR.

d) Ostatní:

- Nelegální tiskoviny:

V polednovém vývoji v ČSSR se projevila zvýšená činnost pisatelů nelegálních tiskovin, letáků, anonymních dopisů. V době od 1.1. do 14.8.1968 byl na příkl v Praze zaznamenán výskyt 692 kusů letáků, což je zhruba padesátinásobek počtu letáků oproti roku 1967. Rovněž tak počet druhů letáků je pětinasobek roku 1967. Pisatelé anonymních dopisů reagují bezprostředně na činnost hromadných sdělovacích prostředků, kdy byly zveřejňovány zkreslené zprávy o činnosti bezpečnosti

a soudů, jejich státních orgánů a KSČ. Z tohoto důvodu pracovníci bezpečnosti, soudu a funkcionáři KSČ dostávají ve větším množství výhrušné dopisy. Obsahově je možno rozdělit výskyt nelegálních tiskovin do 3 období:

1) Od ledna do 21. srpna 68:

Písemnosti jsou zaměřeny zejména proti KSČ, bezpečnosti, spojení s SSSR, Varšavské smlouvě, LM a proti jednotlivým osobám, které:

- se angažovaly politicky před lednovým zasedáním pléna ÚV KSČ;
- měly výhrady k polednové politice strany;
- pracovaly neb pracují v bezpečnosti;
- pracují v různých stranických, hospodářských neb veřejných funkcích.

V tomto období se vyskytují rovněž písemnosti, které upozorňují na nedostatky t.zv. obrodného procesu a na nebezpečí, které hrozí KSČ a socialismu v ČSSR. Je zjišťováno rozesílání letáků mající za cíl zdiskreditovat KSČ, její vedoucí úlohu a konkrétně připravovat půdu pro rozvrácení dosavadního politického systému. Je zaznamenán výskyt letáků, které vyzývají k fyzické likvidaci funkcionářů KSČ a Státní bezpečnosti.

2) Období těsně po 21. srpnu 68:

Anonymní dopisy se téměř nevyskytují, zato je zaznamenán nebývale vysoký počet letáků, nápisů a různých tiskovin. Všechny tyto tiskoviny jsou svým obsahem shodné v tom, že odsuzují t.zv. "okupaci" ČSSR vojsky Varšavské smlouvy, hanobí hrubým způsobem spojenecké země, zejména SSSR a jejich představitele. V tomto období ve značné míře vzrostly výzvy k teroru proti osobám, které hájí spojenecké a přátelské svazky se Sovětským svazem. Vycházela "mimořádná" neb "zvláštní" vydání většiny deníků, nespočetné množství cyklostylovaných letáků, rezolucí a pod., vydávaných

jednotlivými osobami, podniky, institucemi. Tyto tiskoviny a letáky nebyly rozpracovávány a dostupné materiály byly pouze soustředěny k porovnávacím úkolům. Autoři některých těchto písemností a tiskovin jsou známi.

3) Období od podepsání moskevských dohod do současné doby:

V tomto období jsou písemnosti zaměřeny v převážné většině proti spojeneckým vojskům, proti osobám kritizujícím polednový vývoj a hájící spolenectví s SSSR a ostatními socialistickými státy. Obsah letáků je zaměřen proti plnění smlouvy vyplývající z moskevských dohod, proti smlouvě o dočasném umístění vojsk SSSR na našem území. Jsou zjišťovány letáky na podporu polednové politiky bez jakýchkoliv omezení neb tlaku ze strany spojenců. Aktivizuje se činnost studentů a mládeže, která se sdružuje v různé party, které rozšiřují protisovětsky zaměřené letáky. Je rozšiřováno větší množství básní a citátů z letáků a nápisů z období těsně po 21.8. Tyto letáky jsou mnohdy rozšiřovány i členy strany v podnicích, úřadech a institucích, čímž vzniká další řetěz rozšiřovatelů. V několika případech byly prováděny pohovory s těmito rozšiřovateli. Na svojí obhajobu uváděli, že si neuvědomovali trestnost svého počínání a že byli ovlivněni psychózou v tomto směru vytvořenou v ČSSR po vstupu vojsk do ČSSR. Zvýšený výskyt letáků je zaznamenán v období před listopadovým zasedáním ÚV KSČ. Jsou vydávány různé rezoluce a provolání, které mají za cíl ovlivnit toto zasedání ve směru neústupnosti od polednového vývoje, kritizuje se rozhodnutí o zastavení časopisu REPORTÉR a v textu se autoři ptají, kam až budeme ustupovat. Studenti vysokých škol stávkují a vydávají své politické požadavky shrnuté v 10 bodech. Tyto požadavky jsou ve formě resolucí

zasílány i na podniky se žádostí o podporu. Závěrem lze konstatovat, že i v budoucnu lze očekávat s rostoucí konsolidací poměrů další výskyt letáků jako odraz na vzniklou politickou a hospodářskou situaci v ČSSR.

Statistické údaje:

	r.1968:	r.1967:
letáky:	1583 ks - 103 druhů	57 ks - 18 druhů
anonymy:	143 ks	145
nápisy:	15	34

z tohoto počtu Praha:

letáky:	1400 ks - 65 druhů	16 ks - 9 druhů
anonymy:	91	115
nápisy:	10	27

okresy Středočeského kraje:

letáky:	183 ks - 38 druhů	41 ks - 9 druhů
anonymy:	52	30
nápisy:	5	7

Z uvedeného přehledu je zřejmý podstatný vzrůst výskytu počtu a druhů letáků. U anonymních dopisů se jeví zhruba stejný počet jako v r.1967. Ve skutečnosti bude počet anonymů v letošním roce podstatně větší, neb v obrodném procesu nebyly bezpečnosti předávány anonymy z rozhlasu, televize, časopisů a centrálních úřadů. Rovněž tak soukromé osoby z obavy anonymní dopisy bezpečnosti nepředávaly. V přehledu jsou uvedeny pouze nelegální tiskoviny, které byly bezpečnosti předány.

- V jarních měsících 1968 zintenzivněla činnost reakčních duchovních i laiků katolické církve, za účelem rozbití t.zv. "Mírového hnutí katolického duchovenstva". Toto hnutí katolického duchovenstva bylo označeno za "velmi poslušné" státních orgánů

a bylo vytvořeno t.zv. "Dílo koncilové obnovy", které mělo být "aktivní" náhradou za výše uvedenou organizaci. "Dílo koncilové obnovy" bylo založeno na shromáždění církevních představitelů včetně laiků ve Velehradě v červnu 1968. Přesto, že tato nově založená organizace nebyla státem schválena, vyvíjela aktivní činnost. Mimo jiné vydávala nový časopis "VIA" jako náhradu za časopis "PASTÝŘ". Vydávání bylo kryto zpočátku hlavičkou již neexistujícího "Mírového hnutí katolického duchovenstva", později CHARITOU. V průběhu polednových politických událostí došlo k vytyčení maximálních požadavků katolické církve v ČSSR, které byly formulovány v Lo-ti bodech, jež byly zveřejněny v býv. časopise "Literární listy". Na vytyčení těchto požadavků se podíleli též velkou měrou katoličtí intelektuálové, laici a duchovní - amnestanti.

Po srpnových událostech bylo na některé tyto body navázáno a došlo k jednání mezi Min. kultury a informací a představiteli býv. řádů v ČSSR o možnostech případného obnovení jejich činnosti. Pod vlivem těchto jednání bylo uskutečněno bývalými příslušníky těchto řádů shromáždění, na kterém bylo jednáno o možnosti navrácení řádového majetku, obnovení činnosti a přijímání nových adeptů. Také operativní situace v problému nekatolických církví se do srpna 1968 vyvíjela dosti aktivně. Jedná se především o Českobratrskou církev evangelickou, která si opětovně kladla podmínky - možnost vysílání bohoslužeb v Čs. rozhlasu a televizi, pastorační ve věznicích, zrušení státního dohledu nad církvemi, široké výuky náboženství na školách, zrušení atheisticke propagandy a pod. O prosazení těchto požadavků se zasazuje skupina mladších duchovních této církve, kteří jsou sdruženi v t.zv. "Nové orientaci".

Podobné tendence se projevují i v Československé církvi, kde se projevily snahy o obnovení mládežnické organizace YMCA.

V rámci katolické i někatolických církví se během roku zvýšily návštěvy různých zahraničních činitelů, jak jednotlivců, tak i skupin, hlavně z NSR. Tito zahraniční církevní činitelé projevovali především zájem o otázky církevně-politické a o vývoj politické situace v ČSSR.

Počátkem r.1968 zvýšila se aktivita u různých nepovolených náboženských sekt. Aktivizovali se "Svědci Jehovovi", sekta "Sv.Grál", projevíly se snahy o možnost obnovení "Armády spásy" a pod. Tak mezi členy sekty "Svědci Jahovovi" se objevily v poslední době zprávy, že ČSSR navštívilo několik vlivných činitelů sekty a to z ústředí v Brooklynu v USA. Celkově možno říci, že v předsrpnovém období aktivita nepovolených sekt byla intenzivnější, jelikož jejich vedení se domnívalo, že v polednovém vývoji budou mít prostor pro další činnost, získávání nových členů, případně legalizaci činnosti.

Tendence využívat náboženskou platformu k prosazování politických cílů je patrna na příkl. v akci "TOMIS I". Bylo v ní znovu obnoveno rozpracování předního představitele katolických laiků v ČSSR - PhDr. Jiřího NĚMCE. Přesto, že nebyla v jarních a letních měsících možnost jeho soustavného sledování, byla získána řada informací o tom, že Jiří NĚMEC neustal ve své rozkladné činnosti. Jmenovaný vystoupil v polednovém období veřejně se svými požadavky. Byl spoluautorem 10-ti bodů, které přednesl biskup TOMÁŠEK a které byly zveřejněny v "Literárních listech" a stál v pozadí rozbití organizace čs.duchovních - t.zv."Mírového hnutí katolického duchovenstva" a vytvoření nové organizace opoziční "Dílo koncilové obnovy". Zúčastňoval se veřejných shromáždění t.zv.dialogů s marxismem, společně s Dr.Mil.MACHOVCEM a dalšími intelektuály. V srpnových událostech dne 23.8.1968 odešel s celou rodinou do Rakouska, později se zdržoval ve Francii a NSR. Jeho činnost v zahraničí nebylo možno

kontrolovat. V zahraničí vyčkal stabilizace poměrů v ČSSR a vrátil se koncem října 1968 opět domů. Po návratu do Prahy navázal opět na předchozí činnost a pokračuje nadále v organizování ekumenických seminářů v Jirchářích a obnovuje staré styky. Po návratu biskupa TOMÁŠKA z Vatikánu v listopadu 1968 měl s tímto jednání, jehož obsah není zatím znám. PhDr. NĚMEC Jiří pokračuje v publicistické činnosti a spolupracuje s "katolickými novinami" a literárním časopisem "Tvář". Byly zjištěny i další styky s vizovými cizinci. Činnost jmenovaného bude opět soustavně sledována.

Na základě sledování činnosti jak spisovatele Václava HAVLA, tak PhDr. Jiřího NĚMCE a jejich společníků, je možno konstatovat, že oba jmenovaní se snaží v intencích pokynů jak od čs. emigrace, tak i od různých církevních center vytvářet legální platformy ze kterých by bylo možno vést útoky proti našemu socialistickému společenskému zřízení. Jde jim především o vytvoření různých legálních seskupení, ať již spolků nebo sdružení (Václav HAVEL - Klub nezávislých spisovatelů, Jiří NĚMEC - Ekumenické hnutí) na základě kterých získali určitou organizovanou sílu, která by mohla podporovat jejich "politické" požadavky. Současně jim jde o to, aby z této platformy získali možnost širokého ideologického ovlivňování všech vrstev obyvatelstva, především inteligence, nábožensky orientovaných osob a vysokoškoláků. Spisovatel Václav HAVEL, PhDr. Jiří NĚMEC i jejich společníci, kteří jsou antisocialisticky zaměřeni se zúčastnili a byli přímými organizátory vytvoření KANu, jehož prostřednictvím chtěli uskutečnit své protisocialistické cíle.

Vzhledem k tomu, že KAN, jakož i další anti-socialistické organizace byly zakázány, je možno usuzovat, že Václav HAVEL, Jiří NĚMEC a jejich společníci budou usilovat o vytvoření nových seskupení, ze kterých by mohly vést další útoky proti samé podstatě naší socialistické společnosti. Lze předpokládat, že k těmto cílům budou inspirováni nejen představiteli české emigrace, jako je Pavel TIGRID a další, ale i od různých protisocialistických zaměřených, jak kulturních, tak i církevních institucí. Plnou podporu pro jejich cíle lze také očekávat od členů americké a anglické ambasády, se kterými je především v úzkém kontaktu spisovatel Václav HAVEL. Plně budou také podporováni a možno říci, že řízení vnitřními antisocialistickými elementy, jako je např. profesor Václav ČERNÝ, který je prakticky ideovým vůdcem Václava HAVLA a dalších.

Vzhledem k tomu, že ke splnění svých antisocialistických cílů potřebují podporu, orientují se na spojení s vysokoškoláky, které ovlivňují a tím si vytvářejí předpoklady, aby v případě vznesení jejich politických požadavků získali jejich aktivní podporu. Lze předpokládat, že jejich činnost ve výše uvedených směrech bude nabírat na stále větší intenzitě, jak ukazují dosavadní poznatky.

Další agenturně-operativní opatření bude vedeno s cílem podchytit všechny formy a metody jejich protisocialistické činnosti, především pak obsah pokynů a instrukcí, které k této činnosti dostávají ze zahraničí, tak i od svých vnitřních spojenců.

- Polednový vývoj probíhal mezi mládeží, ale především mezi vysokoškolskými studenty ve znamení silné aktivity v oblasti politického života v republice. Vysoké školy se staly centry různých masových akcí a mítinků. Ideový vliv, který usměrňoval studentské hnutí pramenil nejen z různých antisocialistických a antikomunistických sil uvnitř země, ale byl uplatňován při stále rostoucích stycích i ze zahraničí. V řadách studentů se začaly projevovat politicky nezdramé tendence přerůstající někdy až v extrémistické nálady. To se odráželo v různých tiskovinách a rezolucích, které byly studenty rozšiřovány, také časopis Student byl zneužit k publikování názorů, které byly v rozporu s oficiální politikou KSČ.

Část mládeže se v srpnových dnech aktivně zapojila do různých provokačních akcí namířených proti přítomným spojeneckým vojskům. V průběhu října 1968 byly získávány poznatky o přípravách na provokační využití oslav 50. výročí Československa a 51. výročí VŘSR. Dne 28.10.1968 se v Praze uskutečnila demonstrace při níž byl nejen narušován veřejný pořádek, ale hrubým způsobem byl urážen Sovětský svaz a jeho představitelé. Demonstrující svými výkřiky a transparenty vyjadřovali neshlas s podepsáním smlouvy o dočasném pobytu sovětských vojsk na našem území, uráželi stranické a státní činitele Sovětského svazu i naše, kteří byli již v srpnových dnech označeni sdělovacími prostředky jako zrádci a kolaboranti. Celkově lze demonstraci charakterizovat jako projev vysloveného nepřátelství vůči Sovětskému svazu. Ve stejném duchu proběhla demonstrativní vystoupení 7. listopadu 1968, kdy část mládeže různého sociálního a věkového složení byla zneužita k otevřené a veřejné provokaci proti SSSR. Mimo provolávání urážlivých hesel strhávali demonstranti sovětské vlajky a manifestálně je pálili. Oproti předchozím vystoupením byla akce dne 17. listopadu organizována vysokoškolskými studenty a uskutečnila se převážně v budovách

vysokých škol. V průběhu t.zv. okupační stávky vyhlásili studenti své politické požadavky formulované v "10 bodech". Podle některých poznatků stáli v pozadí této akce tvůrčí umělecké svazy a novináři, kteří viděli ve vysokoškoláckých sílu, která by mohla vykonávat nátlak na rozhodnutí stranických a státních orgánů. Pokusy zapojit do vysokoškolské akce dělnictv v pražských závodech se až na ojedinělé výjimky neselekaly s úspěchem.

Současná situace na vysokých školách je nejen ovlivňována, ale možno říci, že i vytvářena silami, které jsou i mnohdy mimo rámec vysokých škol. Na vysoké školy zasahují negativní vlivy především od různých kulturních, literárních a uměleckých skupin. "Velký vliv na vysoké školy mají i býv. funkcionáři zakázaných organizací KANu a soc. dem. strany. Činnost vysokoškoláků je rovněž ovlivňována negativními vlivy ze zahraničí. Jde především o čs. emigraci, různé studentské organizace a především jejich vůdce, kteří poskytují studentům různé "radý" a zkušenosti. Rovněž ze strany západních novinářů a žurnalistů, kteří projevují neobyčejný zájem o současnou činnost studentů jsou navazovány osobní styky se studentskými funkcionáři. Při těchto jednáních nejenom, že jsou studenti vytěžováni k současné činnosti studentů, ale i k tomu, jaké organizují nebo připravují akce do budoucnosti, aby dosáhli splnění svých požadavků. Při těchto setkáních jsou studenti ze strany těchto novinářů a žurnalistů utvrzováni o správnosti svých požadavků a nutnosti pokračovat v boji za jejich splnění. Všechny tyto vlivy a to jak vnitřní, tak i zahraniční, sledují vytvořit ze studentů politickou sílu, která by byla použita k nátlaku ke splnění různých protisocialistických požadavků. Z těchto důvodů došlo ke snahám studentů navazovat spojení se závody a tyto získávat jako spojence při prosazování svých požadavků. Impuls k tomuto spojení studentů se závody vyšel od některých skupin novinářů a kulturních pracovníků.

Domnívají se, že takovýmto způsobem bude vytvořena dostatečná síla, která bude moci být použita při prosazování různých požadavků, které útočí proti samotné podstatě socialismu.

Vzhledem k této vytvořené situaci je nutno předpokládat, že bude docházet a to nejenom ze strany studentů, ke kladení nových požadavků a k jejich splnění bude použito různých akcí studentů, jako -jsou stávky a demonstrace.

Vzhledem k této vážné situaci, která je vytvořena na vysokých školách, je nutno začít ve větší míře zveřejňovat materiály o spojení vedoucích studentského hnutí se západními novináři, žurnalisty, studenty a emigrací. Tímto způsobem dosáhnout toho, aby celá naše veřejnost byla o celém tomto pozadí informována a sama pak také přispěla k normalizaci situace na vysokých školách.

5/ Intenzita činnosti vnitřního nepřítele :

a/ v přípravě na ozbrojené akce :

Akce " VĚTRNÍK " , sig. sv. č. 16614 ;

V akci VĚTRNÍK je rozpracovávána skupina osob, která podle neproověřeného signálu chtěla dne 28.10.1968 provést teroristickou akci na sovětské představitele. Jedná se o skupinu osob, soustředěnou v t.zv. AKTUAL - klubu, která je známa svým anarchistickým zaměřením. Prvotní signál byl získán od studenta právnické fakulty. Na základě jeho oznámení byla prováděna prověřková opatření, týkající se ustanovení osob, zjištění místa, členů a zaměření AKTUAL-klubu.

Po shrnutí dostupných materiálů a poznatků bylo zjištěno, že členové AKTUAL - klubu se scházeli v ateliéru v Praze 1, Nový Svět 19. Ateliér je v nájmu Milana KNÍŽÁKA, nar. 19.4.1940, který je také vedoucím AKTUAL -klubu.

K dalším hlavním členům AKTUAL -klubu byly získány poznatky v tom směru, že několik z nich odcestovalo do Rakouska a celá řada dalších vlastní cestovní pasy s doložkou pro cestu do Rakouska. Milan KNÍŽÁK rovněž odejel po 21.9.1968 do Rakouska. V současné době má být zaměstnán v USA.

Vedení AKTUAL-klubu převzal v době jeho nepřítomnosti Robert WITTMANN , nar. 9.9.1945.

V průběhu rozpracování byly získány materiály týkající se činnosti AKTUAL-klubu , včetně seznamu členů. Přes veškerá provedená opatření nebylo do současné doby zjištěno, že by členové AKTUAL-klubu chtěli provádět násilné teroristické akce, ani že vlastní nějaké trhaviny.

V akci bylo docíleno toho, že prostřednictvím důvěrníka se podařilo preventivně rozložit činnost AKTUAL-klubu, proto budou provedena administrativní opatření k ukončení případu.

Signál " KOMANDO " ;

Podle získaných zpráv vytvořila se po 21.8.1968 kolem Jiřího CIKHARTA skupinka několika lidí s cílem rušivě zasahovat do normalisace vnitropolitické situace a v souvislosti s touto činností navazovat styky do KS zahraničí.

Poznátky signalizující , že jde o rozšiřování materiálů protisovětského charakteru, získávání zbraní, vyhotovování seznamů lidí, kteří spolupracují se sovětskými vojsky a dokonce uvažovali o fyzickou likvidaci některých pracovníků státní bezpečnosti.

Dále se mají tito lidé zabývat opatřováním výjezdních dokladů do zahraničí i občanských průkazů pro lidi " zkompromitované ". Spolupracovník byl CIKHARTEM požádán o převezení nějakých materiálů do NSR za účelem odeslání do Itálie. K této věci zatím nedošlo. Poznátky jsou v počátečním prověřování s cílem objasnění získaného signálu.

- Zájem o získávání zbraní byl zjištěn v n.p. v krotechna Modřany, kde se neznámý pachatel pokusil o vloupání do skladu zbraní LM. Pokus se nezdařil, neboť zbraně v té době byly uskladněny na jiném místě.

Konkrétní úkoly proti spřáteleným vojskům :
" ebyly získány poznátky, že by na území hlavního města Prahy došlo ke konkrétním úkolům proti spřáteleným vojskům, nebo že by byla takováto akce připravována.

6/ Výslednost agenturně - operativní práce :

a/ postoj spolupracovníků k úkolům :

Od počátku roku 1968 bylo možno u většiny spolupracovníků pozorovat rostoucí rozpaky v přístupu ke spolupráci, obavy z dekonspirace a v některých případech spolupracovníci další spolupráci přímo odmítli. Bylo proto nutno s některými dočasně spolupráci

přerušit. Agentura velmi citlivě reagovala na soustavné útoky proti Stb, vedené všemi sdělovacími prostředky. Také bývalý ministr vnitra PAVEL svými veřejnými vystoupeními, ve kterých se v podstatě s napadáním práce Stb a s dekonspirací metod její práce ztotožnil, přispěl k desorientaci spolupracovníků a k otřesení jejich důvěry jak v účelnost spolupráce, tak i v záruky, že aparát MV nedopustí jejich prozrazení.

Sřpnové události, zvláště vzednutí vlay přijatého nacionalismu a cejchování pracovníků Stb za "zrádce národa" a "kolaboranty", postoj některých spolupracovníků ke spolupráci, dále zkomplikovaly. V ojedinelých případech došlo k emigraci spolupracovníků nebo k "prodloužení" pobytu v zahraničí. Mezi spolupracovníky se projevíly a projevují dosud rozdílné názory na naši vnitropolitickou situaci a její vývoj, což si vyžaduje, aby řídicí orgány při výchově a řízení přistupoval ke spolupracovníkům přísně individuálně.

b/ zahájení trestního řízení podle jednotlivých trestných činů :

- Podle § 104 tr. zák. je stíhán ČEPL Miroslav, nar. 13.10.1948 Liberec, bytem Broumov 3/28.

Jmenovaný přišel do Prahy v době příchodu vojsk Varšavské smlouvy do ČSSR. Zde se seznámil se skupinou lidí zapojených do organizace "ODCHYLKA", jejíž členové prováděli výrobu a distribuci letáků zaměřených proti vojskům Varšavské smlouvy.

Tato skupina se později rozpadla a ČEPL se aktivně zapojil do další skupiny "REPUBLIKA", pro kterou kreslil a rozšiřoval protisovětsky zaměřené letáky. Dále vyrobil "napalm", který spolu s laicky vyrobeným granátem chtěl ve vhodné chvíli použít proti vojskům Varšavské smlouvy. Dále bylo zjištěno, že mezi dalšími členy této skupiny jsou zbraně a RG.

Vyšetřováním bylo zjištěno, že členové této skupiny vybírali u pomníku sv. Václava peníze mezi občany údajně na pozůstalé po obětech srpnových událostí. Bylo vybráno několik desítek tisíc Kčs. Jak bylo zjištěno, tyto peníze byly zneužity k osobnímu prospěchu členů skupiny. V objasnění trestné činnosti s pokračuje. ČEFL je současně VB stíhán pro krádeže a příživnictví.

- Akce "ZNAKY" - O Stb Kolín. Podle § 102 tr. zák. bylo zahájeno trestní stíhání neznámého pachatele. Skutková podstata trestního činu spočívá v rozšiřování letáků, na kterých je nanoben státní znak ČSSR, na různých místech města Kolína.

- Akce "OCHRÁNCI" - O Stb Nymburk. Podle § 103 tr. zák. bylo zahájeno trestní stíhání neznámého pachatele, který vyrobil a rozšířil letáky v obci Kostelní Lhota, okr. Nymburk. Obsahem těchto letáků bylo napadání čelních představitelů strany a státu.

- Ve 28 případech byly nelegální písemnosti předány VB k provedení dalšího opatření, neb se jednalo o trestné činy věcně příslušné vyšetřovateli VB.

- Dne 4.1.1968 byla provedena realizace akce "SNĚŽENKA", ve které byl rozpracováván Jiří MALBENÍNSKÝ, nar. 28.1.1948, české národnosti, čsl. st. příslušnosti, zámečnick, naposledy před útekem zaměstnán v ČKD Praha závod Tatra - Smíchov, bytem Praha 3, Lucemburská 23. Po jeho příjezdu zpět do ČSSR bylo ukončeno rozpracování signálního svazku, který byl na jeho osobu veden a bylo proti němu zahájeno vyšetřování vyšetřovacím odborem VKR při Stb Ruzyně pro § 105, odst. 1, 2, 3c, § 109 odst. 1 a § 115 odst. 2, 3c. Dozor nad vyšetřováním měl hlavní vojenský prokurátor. Dne 8.4.1968 byl případ MALBENÍNSKÉHO předán k postihu Vyššímu vojenskému soudu v Příbrami.

Na základě amnestie presidenta republiky ze dne 9.5.1968 byl amnestován pro § 109 odst. 1. Dne 5.12.1968 byla soudem v Příbrami přijata obžaloba na osobu MALENÍNSKÉHO pro § 105, vyzvědačství a § 115 služba v cizím vojsku. Hlavní líčení nebylo dosud stanoveno, takže výsledek není v současné době znám.

c/ Přehled operativních svazů :

Pohyb operativních svazků v době od 1.1. do 30.11. 1968

Stav ku dni	1.1.68	30.11.1968
sv. skupinové	5 skup.+ 20 osob	2/6
sv. osobní	30	14
sv. signální	53	18
sv. pozorovací	67	50
sv. pátrací	11	8
Celkem	166	92

Stav operativních svazků ke dni 30.11.1968 podle charakteru trestné činnosti.

	skup.	osob.	signál.	pozor.	pátr.	celkem
vyzvědačství pro USA	-	1	3	4	2	10
vyzvědačství pro Anglii	-	1	2	2	1	6
vyzvědačství pro Francii	-	-	1	3	-	4
vyzvědačství pro NSR	-	-	5	9	-	14
vyzvědač. pro ost. rozv.	-	3	1	-	-	4
podrácení republiky	-	2	1	1	1	5
pobuřování	-	1	-	-	-	1
hanobení republiky	-	1	-	2	-	3
opuštění republiky	-	1	-	3	-	4
propagace fašismu	1/3	-	-	-	-	1
ochrana stát. tajemství	-	-	1	-	1	2
ochrana hosp. tajemství	-	1	-	1	-	2
teror	-	-	1	-	1	2
valutové machinace	1/3	1	1	2	1	6
jiné zaměření	-	2	2	23	1	28
Celkem	2/3	14	18	50	7	92

Zavedení operativních svazků v průběhu roku 1968

Svazky	zavedeno	přijato z jiné sou- části	převedeno -jiného svazku	obnoveno	celkem
skupinový	-	-	-	-	-
osobní	6	1	2	1	10
signální	12	-	-	-	12
pozorovací	7	1	8	1	17
pátrací	1	-	-	-	1
Celkem	26	2	10	2	40

Ukončení svazků v průběhu roku podle způsobů

	skup.	osb.	signál.	pozor.	pátr.	celkem
návrh na vyšetřování	-	9	-	-	1	10
profylaxe	-	1	-	-	-	1
předání jiné součásti	-	-	-	1	-	1
předání VB	-	1	-	-	-	1
předed. na j. druh	-	-	8	-	-	9
odjezd objektu z ČSSR	-	2	1	3	-	6
zrušeno	1/5	-	14	3	1	19
uloženo pro ne- potvrzení materiálů	2/9	13	23	26	2	66
Celkem	3/14	26	46	34	4	113

7/ Morálně - politický stav :

a/ Postoj kolektivu při plnění vládní linie :

Postoj kolektivu II/M odboru při plnění vládní linie a úkolů, které z této vyplývaly pro složky Stb, byl v podstatě dobrý. Většina pracovníků již po lednovém plenárním zasedání ÚV KSČ přijala velmi kladně závěry, které byly na zasedání učiněny. V průběhu dalších měsíců, kdy byl zpracován akční program, pochopila většina našich pracovníků, že docházelo k určitým deformacím v práci Stb a že je nutné celou činnost podrobit kritickému rozboru a na základě toho provést řadu opatření, která by zajistila odstranění zjištěných nedostatků. Do této činnosti rušivě v jarních měsících zasáhla kampaň, která byla vedena proti Stb tiskem, rozhlasem a televizí, kde byla neobjektivně hodnocena práce Stb jako celku, kdy byly vydávány a presentovány deformace o porušování zákonů z 50 tých let, tak jako kdyby Stb těmito způsoby pracovala i nyní. Tato kampaň zapůsobila velmi negativně na pracovníky zdejšího odboru, čímž také odpadla iniciativa, chuť a nadšení za odstranění nedostatků, tak jak bylo původně zamýšleno uskutečňováním akčního programu. Snížení iniciativy, hrubé narušení pracovní morálky ovlivnila i některá opatření a činnost bývalých vedoucích funkcionářů MV, zvláště PAVLA a PADRŮŇKA.

Ke konsolidaci poměrů postupně dochází v podzimních měsících, kdy bylo možné se do určité míry vypořádat s některými extrémními projevy a nesprávnou činností a kdy je možno znovu se vrátit k hlubšímu propracování zásad týkajících se práce bezpečnosti, akčnímu programu KSČ, soustředit se na odstranění nedostatků ve výkonné činnosti našeho aparátu. Postupně dochází k upřesňování zaměření ve výkonné činnosti a upevňování kázně. Byl též odstraněn pocit

nejistoty u většiny příslušníků. Zároveň lze tedy uvést, že pracovníci zdejšího odboru jsou v podstatě schopni a připraveni v příštím roce plnit úkoly vyplývající z akčního programu a vést úspěšnější boj s kapitalistickými rozvědkami.

b/ Extrémní projevy :

Vlivem činnosti bývalého vedení MV, která končila v jednotlivých případech tragicky /sebevraždy/, začaly působit uvnitř aparátu extrémní síly, které se zformovaly vedle legálních stranických orgánů a nezávisle na nich začaly vyvíjet vlastní činnost, která napomáhala k urychlenému rozkladu pracovní kázně uvnitř aparátu. Do aparátu byly zaneseny nepřijatelné metody, které byly již v minulých letech odsouzeny a které byly používány v 50 -tých letech totožnými funkcionáři. Šlo především o budování systému donášečství, šíření nejistoty a vzájemné nedůvěry mezi příslušníky a pod. Po pracovní stránce docházelo postupně k umrtvování činnosti, vyzrazování utajovaných skutečností a likvidaci prostředků - hlavně agentury, které bylo nutné zachovat pro nezbytnou obranu a zajištění bezpečnosti republiky. V podstatě lze říci, že v letních měsících došla situace uvnitř aparátu z hlediska rozkladu do fáze, kdy lze pochybovat, zda byl tento aparát vůbec schopen čelit nebezpečí a náporu jednotlivých kapitalistických rozvědek, jejich pomahačům a protisocialistickým silám vůbec.

c/ Vyřešené i nevyřešené kádrové problémy :

Na zdejším odboru nejsou ve své podstatě nevyřešené kádrové problémy. V současné době je zapotřebí dořešit skupinu lidí, kterým byla na základě jejich extrémních výstupů v jarních a letních měsících vyslovena stranickými orgány nedůvěra. Část těchto pracovníků dobrovolně odešla k VB, někteří i do civilních povolání. Pro zbývající pracovníky je

hledáno přiměřené uplatnění v bezpečnostním aparátě podle jejich schopností.

d/ Statistické údaje týkající se kádrové situace :

- hlavní pohyb :

V roce 1968 byl II/M odbor doplněn celkem

o ..... 12 příslušníků

z toho z jiných odborů v rámci KS SNB

o ..... 7 příslušníků

z jiných součástí MV o

o ..... 4 příslušníky

z náboru

o ..... 1 příslušníka

Přemístěno v r.1968 z II/M odb. na jiné součásti MV

..... 7 příslušníků

Propuštěno v roce 1968 celkem

..... 9 příslušníků

z toho na vlastní žádost

..... 7 příslušníků

z morálně - politických důvodů

..... 1 příslušník

do starob. důchodu

..... 1 příslušník

V rámci odboru bylo v roce 1968 přemístěno

celkem ..... 26 příslušníků

z toho do funkce náč.odd. 1 příslušník

do funkce zást.náč.odd... 3 příslušníci

do funkce st.ref..... 21 příslušníků

do funkce ref.episů..... 1 příslušník

z funkcí odvolání ..... 2 příslušníci

z funkce náč. odd..... 1 příslušník

z funkce zást.náč.odd.... 1 příslušník

Došlo též ke změně ve vedení odboru, byl ustanoven nový náčelník odboru a jeden zástupce náčelníka odboru.

- kvalifikace kádrů : / stav 24 náčel./

Z náčelníků a zást. náčelníků splňuje kvalifikaci

.....	12
náhradně splňuje všeob. vzdělání	11
/ abs. 6 sem. kurz zahr. obch., 3 r. právnický kurz, 1 rok pol. školu, VUML /	
odborné vzdělání splňuje	4
jazykovou kvalifikaci má	7
večer. univ. marx. len. absolvovalo	10
1 roční polit. školu absolvovalo	2
vysokoškolské vzdělání	2
v současné době studují celkem	3 /náčel./
z toho vysokou školu	2
3 r. práv. kurz	1
oper. pracovníci a adm. pracovníci	181
kvalifikaci splňuje	52
všeobecné vzdělání	49
všeobecné splňuje náhrad.způsobem	34
/ abs. 6 sem. kurz zhr. obch., 2 letý kurz všeobec. vzděl. předmětu, 2 letý kurz SES, 1 r. polit.školu, VUML/.	
odborné vzdělání splňuje	22
jazykovou kvalifikaci má	22
večer.univ.marx. len. absolvovalo	19
jiné polit. školy včetně 1 r. absolv.....	8
vysokou školu absolvovalo	4
v současné době studuje celkem	41
z toho střed. odbornou školu MV :	
denní studium	5
komb. studium	3
dálkové pro maturanty	16
externí maturitu	1
vysokou školu	5
2 letý ekonom. kurz	1
VUML ,,, , ...	7
jazykový kurz int.	3

- věkový průměr : / stav 205 /

od 25 let	3 %
od 25 do 30 let	17 %
od 30 do 35 let	14 %
od 35 do 40 let	15 %
od 40 do 45 let	30 %
od 45 let	21 %

e/ Výhledový plán :

K otázkám rozmístění a celkovému výhledovému plánu nelze v současné době konkrétně zaujmout stanovisko vzhledem k tomu, že je zpracováván návrh podle akčního programu na nové organizační uspořádání zdejší správy. Po vyjasnění konkrétního zaměření a rozsahu výkonné činnosti bude provedeno rozmístění sil. Lze tedy předpokládat, že konkrétní rozmístění sil - celkový výhledový plán by bylo možno zpracovat v I. čtvrtletí příštího roku.

Zástupce náčelníka KS SNB PRAHA

Šmakal
/ pplk. Š m a k a l /

P ř í l o h a

V Praze, dne 8. ledna 1969

Výtisk č. :
Počet výt. :
Počet listů:

ZPRÁVA O VÝSLEDNOSTI PRÁCE 4. ODBORU ZA ROK 1968:

Náplň práce 4. odboru KS SNB Praha byla i v tomto roce převážně určována rozkazem ministra č. 21/62. Vedení 4. odboru v souvislosti s vnitropolitickým vývojem zpracovalo několik návrhů na upřesnění činnosti 4. odboru a posléze byl zpracován akční plán práce 4. odboru. Tento akční plán byl projednán na štábu zástupce krajského náčelníka a po doplnění předložen vedení IV. správy. Záměry tohoto plánu realizovány vlivem vnitropolitického vývoje nebyly. Přesto však byla snaha uzpůsobit práci odboru nové politické situaci a potřebám operativních úseků, aby bylo využito všech možností i dislokace 4. odboru a některé body akčního plánu práce byly prováděny.

I.

Výslednost práce 4. odboru je následující:

Na 4. odboru došlo v roce 1968 (včetně zbytku z r. 1967) 3 380 dožádání o prošetření. 4. odborem bylo prošetřeno a odesláno 2 384 dožádání. Největší počet žádostí o prošetření byl zdejšímu odboru zaslán vyšetřovacím odborem KS SNB Praha

Praha	1 728
operativní úseky KS SNB Praha	420
II. správa HS-Stb	315
I. správa + 1. odbor	255

Další požadavky o prošetření docházely na zdejší odbor takřka ze všech KS SNB, VKR a Správ MV. K vysokému počtu požadavků z vyšetřovacího odboru KS SNB Praha došlo zejména

v podzimních měsících, v souvislosti s prošetřováním případů emigrace našich občanů podle § 109 tr.z. V současné době je na 4.odboru 996 dožádání o prošetření, které budou postupně zpracovávány. I v posledně uváděném počtu převládají požadavky z vyšetřovacího odboru. Přednostně jsou však vyřizovány požadavky operat.úseku.

Je nutno zdůraznit, že v jarních a letních měsících došlo vlivem vnitropolitické situace a situace v MV k celkovému poklesu pracovní aktivity, což se projevilo i v nízkém počtu dožádání o prošetření.

II.

Rozkazem MV č.6/67 bylo uloženo operativním odborům sledování diplomatických vozů kapitalistických ambasád. 4.odbor tento rozkaz uspokojivě plnil a v průběhu roku 1968 bylo získáno a odesláno celkem 5 625 zpráv o pohybu CD a DD vozů.

III.

Mimo práci podle rozkazu MV č.21/67 prováděli orgánové 4.odboru vlastní vyhledávací činnost ke zjišťování Stb poznatků v obvodě hlavního města Prahy. Při plnění tohoto úkolu, bylo získáno a odesláno na operativní úseky 306 úředních záznamů a agenturních zpráv. Většinou se jednalo o operativní poznatky k VC a jejím stykům, dále k zájmovým objektům operativních úseků.

IV.

Další činnost orgánů 4.odboru byla zaměřena na získávání průzkumů a ohlasů veřejného mínění. Tato činnost byla v jarních měsících roku 1968 zakázána. Do zákazu bylo získáno 239 poznatků z průzkumů ohlasu a po srpnu 1968 bylo získáno 297 poznatků - celkem 546 zpráv.

V.

Rozmístění orgánů 4.odboru po jednotlivých pražských obvodech využívají operativní orgánové centrály i KS SNB Praha, k zajištění různých operativních úkonů. Je využívána zejména místní znalost pracovníků 4.odboru a možnosti jejich agenturně informátorské a důvěrnické sítě. Takovýchto součinnostních akcí bylo v průběhu roku 1968 celkem 49. Jednalo se zejména o ztotožňování osob, ověřování jejich pobytu, zajišťování opěrných bodů pro technické úkony, zajišťování krycích adres pro I. a II.správu a pod.

VI.

Práce s agenturně-informátorskou sítí:

Počátkem roku 1968 bylo na 4.odboru 186 spolupracovníků. V průběhu roku, hlavně v údobí duben až srpen bylo uloženo 83 spolupracovníků, takže v současné době v síti 4.odboru je 103 spolupracovníků. Hlavním důvodem úlože bylo hlavně ukončení spolupráce s členy jiných politických stran a dále pak byli ukládáni spolupracovníci přestárlí a nemocní. Ve 4 případech byla ukončena spolupráce po srpnu 1968 a to na přání jednotlivých spolupracovníků. Informátoři, kteří zůstali v síti mají dobrý vztah ke spolupráci a k uloženým úkolům přistupují s plnou zodpovědností. Výslednost jejich práce je do určité míry ovlivněna zvláštním charakterem práce 4.odboru. Mimo informátorskou síť je v obvodech hl.m.Prahy vybudována síť důvěrníků v počtu asi 4 000. Tato síť je nepravidelně obsluhována a podle potřeb i charakteru práce, využívána jak pro orgány 4.odboru, tak i pro potřebu jiných operativních orgánů. Počátkem roku 1969 bude práce s touto důvěrnickou sítí znovu přehodnocena a učiněny patřičné závěry.

VII.

Kádrová situace:

Systemizovaný stav 4.odboru byl v průběhu roku 1968 snížen z 38 na 34 operativních orgánů. Stav administrativních sil

zůstal nezměněn. V průběhu roku nebyl z příslušníků 4.odboru nikdo kázeňsky potrestán. Pracovníky 4.odboru byly velmi kladně přijaty závěry lednového pléna ÚV KSČ. V průběhu dalších měsíců byl také zpracován vlastní akční pracovní program. Do této pozitivní snahy ovšem velmi rušivě zasáhla v jarních měsících kampaň vedená veřejnými sdělovacími prostředky proti Státní bezpečnosti jako celku a porušování zákonů z 50.let, což bylo dáváno do souvislosti s nynější prací aparátu MV. Narušení pracovní morálky způsobila i sociální nejistota příslušníků způsobená opatřeními tehdejšího vedení MV ke snižování stavů Státní bezpečnosti a pod. V podzimních měsících se začala práce 4.odboru plně stabilizovat a v současné době je nutno vyzvednout vysokou pracovní aktivitu a obětavost všech soudruhů.

V roce 1968 byl 4.odbor doplněn o ..... 1 přísl.
 z V.správy MV
 propuštěno v roce 1968 celkem ..... 3 přísl.
 z toho na vlastní žádost ..... 1 přísl.
 do starobního důchodu ..... 2 přísl.
 do vyšší funkce bylo na 4.odboru ustaveno ..... 8 přísl.
 všichni do funkce staršího referenta

Kvalifikace kádrů:

kvalifikaci splňuje ..... 14 přísl.
 všeobecné vzdělání splňuje ..... 4 přísl.
 náhradně splňuje všeobecné vzdělání ..... 7 přísl.
 odborné vzdělání splňuje ..... 4 přísl.
 VUML absolvoval ..... 1 přísl.
 jiné polit.školy absol. .... 1 přísl.
 vysokou školu absol. .... 2 přísl.

V současné době studuje:

Střední odb.školu MV:

5.měs.denní stud.pro věkově starší přísl.....	3 přísl.
dálkové pro maturanty	3 přísl.
externí maturitu	1 přísl.
VUML	1 přísl.

Věkový průměr:

Do 25 let	1 přísl.
od 25 do 30 let	4 přísl.
od 30 do 35 let	1 přísl.
od 35 do 40 let	5 přísl.
od 40 do 45 let	12 přísl.
nad 45 let	14 přísl.

VIII.

Hlavním cílem vedení 4.odboru bylo provést kvalitativní změnu v náplni práce 4.odboru tak, aby bylo maximálně využito všech pracovních možností i místních znalostí operativních orgánů. Zpracovaný námět nového pracovního zaměření, předpokládá novou a konkrétní součinnost s úseky kontra-rozvědky i vnitřního zpravodajství.